

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียง
และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส)
สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน
วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

378.17358
ข256ก
2557

คณะผู้วิจัย

อาจารย์ ดร.ขวัญคนิษฐ แซ่อึ้ง
อาจารย์ ดร.ณัฐธิดา สุขเกษม
อาจารย์ ดร.สุพัตรา อารีกิจ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
เงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2556

ขวัญคุณิฐ แซ่อึ้ง และคณะ. (2557). การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142). รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อคัดเลือกสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนนิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ซึ่งเป็นวิชาในกลุ่มรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยวิเคราะห์เนื้อหาที่เลือกจากรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีไทยพีบีเอส) และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยพบว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้งหมด 11 ตอน (รายการกิน อยู่ คือ จำนวน 4 ตอน รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร จำนวน 2 ตอน รายการองค์กรช้อนอ้วน จำนวน 3 ตอน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง จำนวน 2 ตอน) สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 142 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 ตอน (รายการกิน อยู่ คือ จำนวน 24 ตอน รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร จำนวน 10 ตอน รายการองค์กรช้อนอ้วน จำนวน 10 ตอน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง จำนวน 10 ตอน) ซึ่งทั้ง 11 ตอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 4 เพื่อให้ นิสิตสามารถคิด วิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในด้านเทคนิคการผลิตรายการทุกรายการพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความคิดเห็นของนิสิตต่อการนำรายการโทรทัศน์มาประกอบการเรียนการสอนพบว่าอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ การใช้สื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

Kwankanit Sae-ung et al. (2014). Analyzing the Contents of Thai Public Station's Television Programs as a Medium to Enhance General Education Teaching and Learning in the Subject Class of Science for Life Quality Development and Environment (SWU142).

The purpose of this research is to select the media for Science for Life Quality Development and Environment (SWU142) classroom. These media are selected by 1) analyzing the Thai PBS television programs, 2) studying the opinion of SWU142's instructors toward selected TV programs' production techniques, and 3) studying students' point of view on the selected TV programs using as media in the classroom teaching and learning. The research found that, out of 54 Thai PBS TV programs (24 sections from Kin-Yu-Kue (Eat am Are), 10 sections from Tai-Tai documentary, 10 sections from The Firm, and 10 sections from Fat Fact), there are 11 television programs' content (4 sections from Kin-Yu-Kue (Eat am Are), 2 sections from Tai-Tai documentary, 3 sections from The Firm, and 2 sections from Fat Fact) which have been corresponded with SWU142's objectives. 11 sections from 4 programs are matched with the fourth learning objectives- to think, analyze, and apply the knowledge of science and technology for life quality development. Moreover, after analyzing the instructors' opinion about production techniques in 4 television programs (4 programs 11 sections), the study found that 4 programs are highly positive. Lastly, the study of the Science for Life Quality Development and Environment students' point of views, enrolled in 2nd term of 2013, toward 11 sections from Kin-Yu-Kue (Eat am Are), Tai-Tai documentary, The Firm, and Fat Fact using in teaching and learning SWU142 classroom are considered positive in general. The results of this research will help instructors of Science for Life Quality Development and Environment not only to select the most suitable and corresponding media with the class objectives but also to enhance students learning and understanding of Science for Life Quality Development and Environment contents.

Keywords: Content analysis of television programs, the use of instructional media, Science for Life Quality Development and Environment (SWU142)

ประกาศคุณูปการ

จุดเริ่มต้นสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้คือการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้มีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีไทยพีบีเอส) เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อสร้างสรรค์สังคม สำหรับการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาสื่อสาธารณะ ด้วยกระบวนการวิจัยหรือการรับฟังความคิดเห็น ภายหลังจากการทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าวมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒจึงได้ทำการวิจัยเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับการใช้รายการโทรทัศน์มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน 2 โครงการด้วยกัน คือ (1) ชุดโครงการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ซึ่งมีงานวิจัยในชุดโครงการนี้ 6 เรื่องด้วยกัน ดำเนินการวิจัยโดยทีมนักวิจัยของสำนักวัดกรรมการเรียนรู้ และ (2) โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วยการจัดการเรียนการสอนบนทฤษฎีปัญญาสังคมผ่านสื่อวีดิทัศน์ของรายการโทรทัศน์ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)” ดำเนินการวิจัยโดยทีมนักวิจัยของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ทั้งนี้งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)” เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก งบประมาณรายได้อุดหนุนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2556 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมใจ ศิริโชค ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักวัดกรรมการเรียนรู้ทุกๆ คน โดยเฉพาะคุณสุดฤทัย จันทร์เข้มซ้อย ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน

คณะผู้วิจัย

9 มิถุนายน 2557

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและกรอบมาตรฐาน	
	ผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี.....	8
	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้.....	10
	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสื่อประกอบการเรียนการสอน.....	13
	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอน.....	15
	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคล.....	17
	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์.....	24
	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ด้านเทคนิค.....	25
	การเชื่อมโยงวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง.....	25
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	27
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	28
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	30
	การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 32
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์..... 32
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์..... 47
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน..... 51
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	53
สรุปผลการวิจัย.....	55
อภิปรายผลการวิจัย.....	57
ข้อเสนอแนะ.....	60
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	65
ประวัติย่อผู้วิจัย	77

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556	4
2 ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ร่วมกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน.....	14
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556	29
4 สรุปรายละเอียดและประเภทของรายการที่นำมาวิเคราะห์.....	33
5 จำนวนและร้อยละของรายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142).....	38
6 จำนวนและร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ รายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142).....	39
7 จำนวนและร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับหัวข้อที่เรียนของ รายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142).....	40
8 จำนวนและร้อยละของเนื้อหาโทรทัศน์จำแนกตามผลการเรียนรู้ 3 ด้าน	41
9 จำนวนและร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์จำแนกตามกรอบมาตรฐานผลการ เรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (มคอ.) 5 ด้าน	42
10 สรุปความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์กับหัวข้อที่เรียนในรายวิชา ผลการเรียนรู้ 3 ด้าน และกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน.....	43
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ กิน อยู่ คือ.....	47
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร.....	48
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรซ่อนอ้วน	49
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง.....	50
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ รายการกิน อยู่ คือ ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ).....	51

16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเทคนิค การผลิตรายการกิน อยู่ คือ ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ).....	52
17	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556	55

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 อิทธิพลของสื่อมวลชน.....	18
2 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต.....	22
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ด้วยปณิธานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้กำหนดไว้ว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ ประชาคมวิชาการแห่งผู้มีความรู้ประจุนักปราชญ์ และมีความประพฤติประดุจผู้ทรงศีล สมฐานะของผู้นำทางปัญญา” ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนั้นต้องเป็นทั้งผู้ที่มีทั้งความรู้และมีคุณธรรมควบคู่กันไป ทำให้การจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนทั้งวิชาเฉพาะซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพต่างๆ ที่จะเป็นเครื่องมือให้บัณฑิตนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคต และเรียนวิชาศึกษาทั่วไปซึ่งมีเนื้อหาที่เน้นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีทักษะสื่อสาร มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจหรือกล่าวได้ว่าวิชาศึกษาทั่วไปเป็นวิชาที่สร้างบัณฑิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์.2552 : 8)

วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) เป็นวิชาหนึ่งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้าใจระบบนิเวศและการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สื่อประกอบการเรียนการสอนและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน ดังนั้นคณาจารย์และบุคลากรในสำนักฯ จึงร่วมกันพัฒนาเนื้อหา รวมถึงแสวงหาวิธีการ เทคนิค และทรัพยากรที่มีความเหมาะสมและทันสมัยเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อประกอบการเรียนการสอนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และช่วยให้เกิดการจดจำได้ยาวนานยิ่งขึ้น (เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์.2545: 289-291 ; วลีสินทร.2547 : 3) และการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีนิสิตมากกว่า 100 คนขึ้นไปต่อหนึ่งห้องเรียน ดังนั้นการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่น่าสนใจจึงเป็นวิธีการที่ทำให้นิสิตเรียนรู้เนื้อหาที่น่าสนใจผ่านสื่ออื่นๆ ได้มากกว่าการสอนแบบบรรยายตามปกติดังที่การศึกษาของศิริพงศ์ พยอมแย้มและคณะ(2533 : 81) พบว่า ภาพยนตร์และโทรทัศน์ช่วยในการสื่อความหมายให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพระดับสูง

ปัจจุบันสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ได้จัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ดีและมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชามาใช้ประกอบในการเรียนการสอนแต่ละหัวข้อเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้มีการคัดเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนมาใช้หลายประเภทด้วยกัน เช่น ภาพยนตร์ สารคดี คลิปวิดีโอ ฯลฯ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นภาพยนตร์และสารคดีของสื่อสาธารณะจากองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย หรือที่รู้จักกันในนาม “สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสหรือ Thai PBS” ซึ่งเป็นที่มาของการทำบันทึกความร่วมมือทางวิชาการ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ.2555 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อสร้างสรรค์สังคม สำหรับการจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาสื่อสาธารณะด้วยกระบวนการวิจัยหรือการรับฟังความคิดเห็น

ภายหลังจากการบันทึกความร่วมมือทางวิชาการทางสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ Thai PBS มาใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทางสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้จึงได้มีการทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์เพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชามศว142 ครั้งนี้ขึ้น ทั้งนี้เพื่อคัดเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนประเภทรายการโทรทัศน์ที่ดีและมีเนื้อหาที่มีความเหมาะสมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 เป็นต้นไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) และคัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในรายการโทรทัศน์กับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

- 1.2 เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากรายการโทรทัศน์ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

3. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 24 ตอน

2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

3) รายการองค์กรซ่อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 4 ตอน

2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน

3) รายการองค์กรซ่อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 3 ตอน

4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในปีการศึกษา 2556

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ

1) ประชากรในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีทั้งหมด 1,213 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีทั้งหมดจำนวน 120 คน มี รายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ลำดับ	รายการ	ชื่อตอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	Fat Fact ความจริงรอบพุง	ในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ)	100
		รวม	100

4. คำนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง รายวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุก สาขา ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีไว้ว่า นิสิตต้องผ่านการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต โดยมีวัตถุประสงค์ของการเรียน ดังนี้

1.1 ให้ผู้เรียนได้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีทักษะสื่อสาร มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทย และนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

1.2 ให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญญาและความสามารถที่จะ สร้างสรรค์ความรู้ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมี วิจารณญาณ

2. วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม หรือ วิชา มศว 142 หมายถึง รายวิชาที่เป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ที่ศึกษากระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประยุกต์ และเทคโนโลยี ศึกษากระบวนการนิเวศวิทยาเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล

รวมทั้งศึกษาผลกระทบของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และ เศรษฐกิจ เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ สันติสุขอย่างยั่งยืน

3. รายการโทรทัศน์ หมายถึง รายการหนึ่งที่มีสมบูรณ์ในตัวเองหรือครบถ้วนในตัวเองในการวิจัย ทำการศึกษารายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) ซึ่งมีเนื้อหารายการสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษา ทั่วไป ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้มีการจำแนกรูปแบบของรายการเป็น 11 รูปแบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบสารคดี หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่เสนอเนื้อหาสาระด้วยภาพและเสียง บรรยายตลอดรายการโดยไม่มีพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ สารคดีแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือประเภทสาร คดีเต็มรูปแบบและกึ่งสารคดีกึ่งพูดคนเดียว

3.2 รูปแบบละคร หมายถึง เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวต่างๆ ด้วยการจำลองสถานการณ์ เป็นละคร มีการกำหนดผู้แสดง จัดสร้างฉาก แต่งตัวและแต่งหน้าให้สมจริงและใช้เทคนิคการละครเพื่อ เสนอเรื่องราวให้เหมือนจริงมากที่สุด ใช้ได้ทั้งรายการบันเทิงและรายการเพื่อการศึกษา การนำละครมา ประกอบรายการที่เสนอสาระบางส่วนมิใช่เสนอเป็นละครทั้งรายการ เพื่อให้เกิดการศึกษา

3.3 รูปแบบสารละคร หมายถึง รายการที่ผสมผสานรูปแบบสารคดีเข้ากับรูปแบบละคร หรือความรู้และแนวคิดในเรื่องที่เสนอ เช่นความรู้และแนวคิดในเรื่องที่นำเสนอ เช่น ด้านนิติศาสตร์ สังคม วิทยา มานุษยวิทยา เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องมีผู้ดำเนินรายการสรุปอธิบาย หรือขยายสาระที่ดูจากส่วนที่เป็น ละครเสมอ

3.4 รูปแบบสาธิตและทดลอง หมายถึง รายการโทรทัศน์แบบสาธิตและทดลองเป็นรายการ ที่เสนอ “วิธีทำ” อะไรอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางที่นำไปใช้ทำจริง เช่นรายการปรับปรุงอาหาร รายการเลี้ยงสัตว์ รายการประดิษฐ์งานฝีมือต่างๆ เป็นต้น

3.5 รูปแบบพูดหรือบรรยายคนเดียว หมายถึง รายการที่มีผู้มาปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชมเพียง หนึ่งคน ส่วนมากจะมีภาพประกอบเพื่อมิให้เห็นหน้าผู้พูดตลอดเวลาในประเด็นต่างๆ ที่จะได้หยิบยกมาแต่ ละครั้ง

3.6 รูปแบบสนทนา หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่มีคนมาพูดคุยกันอย่างน้อย 2 ฝ่าย ทั้งสอง ฝ่ายประกอบด้วยผู้ถามและคู่สนทนา แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่นำเสนอ การสนทนาอาจจะมีคน 2 - 3 คน ก็ได้ ในเมืองไทยไม่เห็นมีรายการโทรทัศน์ที่อยู่ในรูปแบบของการสนทนาจริงๆ เพราะว่ารายการ สนทนาที่ผู้พูดมุ่งตอบปัญหาหรืออภิปรายประเด็นที่ผู้ดำเนินรายการตั้งกระทู้ เราถือเป็นการอภิปราย

3.7 รูปแบบอภิปราย หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่มีผู้ดำเนินการอภิปรายหนึ่งคนป้อน ประเด็นหรือคำถามให้ผู้ร่วมอภิปรายตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน 4 คน โดยผู้อภิปรายแต่ละคนจะ แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อประเด็นต่างๆ โดยอาจเสริมหรือแย้งคนที่พูดก่อนได้

3.8 รูปแบบสัมภาษณ์ หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่มีผู้สัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ วิทยากร มาสนทนากัน โดยให้ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มาเล่าให้ ฟัง ซึ่งมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการ หน่วยงาน หรือผลงานบางอย่าง รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับ สถานการณ์ปัญหาบ้านเมือง

3.9 รูปแบบเกมหรือตอบปัญหา หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างคน หรือกลุ่มของผู้ที่มาร่วมรายการด้วยการเล่นเกมหรือตอบปัญหา ฝ่ายชนะก็จะได้รับรางวัลใหญ่ ฝ่ายแพ้ก็จะได้รับ รางวัลลอลอย รางวัลที่ฝ่ายชนะได้จะใหญ่มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับกติกาของเกม

3.10 รูปแบบเพลงและดนตรี หมายถึง รายการเพลงและดนตรีเป็นรายการที่เสนอการ บรรเลงดนตรีและการใช้เพลงมี 3 แบบคือ

3.10.1 แบบที่มีวงดนตรีและนักร้องมาแสดงในสตูดิโอ

3.10.2 แบบที่ให้นักร้องและดนตรีมาเล่นและร้องในสตูดิโอควบคู่ไปกับเสียงดนตรีที่ บันทึกเสียงไว้แล้ว

3.10.3 แบบที่ให้นักร้องและดนตรีมาเล่นและร้องในสตูดิโอแต่ใช้เสียงที่ได้จากการเปิด เทปหรือแผ่นเสียง เพราะเทปหรือแผ่นเสียงบันทึกจากระบบบันทึกเสียงที่ดีกว่าจึงสังเกตเห็นว่าบางครั้ง ปากของนักร้องจะไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ร้อง คือริมฝีปากกับเสียงไม่สัมพันธ์กัน

3.11 รูปแบบถ่ายทอดสด หมายถึง รายการที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น กีฬา กรีฑา โดยมีผู้บรรยายเหตุการณ์แล้วก็เสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลังทั้งภาพและเสียง โดยมี ผู้บรรยายคอยพูดเชื่อมเหตุการณ์ให้ผู้ชมได้ทราบที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลังทั้งภาพและเสียง โดยมี ผู้บรรยายคอยพูดเชื่อมเหตุการณ์ให้ผู้ชมได้ทราบความเป็นไป โดยเฉพาะการเชื่อมโยงในขณะที่ภาพ ปรากฏไม่มีเสียงออกมา เพื่อมิให้เกิดความเจ็บช้ำในโทรทัศน์

4. รายการกิน อยู่ คือ หมายถึง รายการประเภทสารประโยชน์ที่ใช้อาหารเป็นสื่อกลาง บอกเล่า เรื่องราวชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม การสืบสานประเพณีและอาหารของชุมชนพื้นที่ที่แตกต่าง เปิดโลกทัศน์ ด้วยความรู้อันหลากหลาย ผ่านอาหารนานาชาติ ที่แฝงแง่คิด สร้างค่านิยมเชิงบวก ทั้งต่อ ตนเองและสังคม รายการต้องการจะบอกกับผู้ชมว่า อาหารเพียงงานเดียว สามารถสะท้อนโลกกว้างได้ทั้ง ใบ และจะทำอาหารสร้างสรรค์โลก ได้อย่างไร อาหารแต่ละจาน ล้วนบอกเล่า ที่มาที่ไป ของโลกได้ แตกต่างกัน

5. รายการสารคดีไท่ไท่ ชุดข้าวปลาอาหาร หมายถึง เป็นรายการประเภทสารคดีที่พาผู้ชมไปสู่ การย้อนทบทวน ทำความเข้าใจกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามากระทบชีวิต และสังคมไทย ผ่านเรื่อง ของ “ข้าว ปลา อาหาร” ในชีวิตประจำวันของทุกคน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เปิดเผย สืบค้นข้อเท็จจริงถึง ที่มาที่ไปของอาหารที่เรากินกันอยู่ทุกวัน ขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงสู่ระบบโครงข่ายเบื้องหลังที่ควบคุม ระบบการผลิต และการกระจายอาหารสู่บ้านและครอบครัว คือตัวอย่างหนึ่งของการนำเสนอในสารคดีชุด

นี้ควบคู่ไปกับการนำความเสนอด้านที่เป็นทางออก มีตัวอย่างทางเลือกมากมายของผู้คนทั้งในเมืองและในชนบท ที่ลุกขึ้นมาสร้างความเปลี่ยนแปลง ร่วมกันฟื้นฟูชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อมด้วยการผลิตอาหารที่เกื้อกูลต่อทุกชีวิต สร้างทางเลือกที่หลากหลายด้วยความหวังว่า ทุกคนสามารถร่วมกันเปลี่ยนแปลงโลก เปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมได้ จากการเลือกผลิตและเลือกบริโภค

6. รายการองค์กรซ่อนอ้วน หมายถึง เป็นรายการประเภตสารประโยชน์ตามติดเรื่องราวชีวิตแบบปกติธรรมดาของคน 5 คน ที่ดูคล้าย เหมือน หรือ ไม่แตกต่างไปจากตัวเรา คนรู้จัก เพื่อน คนรอบข้าง ที่เคยเห็นและจินตนา “90 วัน” ที่ผ่านไป จะเกิดอะไรขึ้น เหมือนเดิม หรือ เปลี่ยนแปลง , สำเร็จ หรือ ล้มเหลว เพราะเป้าหมายไม่ใช่ “ฟุงแฟบ หรือ น้ำหนักที่ลดลง” แต่ความสำเร็จของรายการ คือ การสร้างแรงบันดาลใจ และการเปลี่ยน เล่าเรื่องโดยใช้ “เวลา” เป็นตัวดำเนินเรื่อง เริ่มต้นนับ “หนึ่ง” เมื่อวันที่ “หนึ่ง” ของการตามติดชีวิตเริ่มต้น ชีวิตของคนทั้ง 5 เกิดขึ้น และดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ความสนุกและน่าติดตาม อยู่ที่การเฝ้ามองชีวิตและพฤติกรรมที่แตกต่าง ... ต่างสถานที่ ต่างสิ่งแวดล้อม ต่างเพศ ต่างวัย แต่ !!!! ... “สถานการณ์เดียวกัน”

7. รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง หมายถึง เป็นรายการประเภตสารประโยชน์ที่นำเสนอสารพัดปัจจัยรายล้อมชีวิต ที่พร้อมให้คนไทยกลายเป็นคนอ้วนลงพุงจากการ กินเกินพอดี

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำรายการที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของรายวิชา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินชีวิตที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

2. เพื่อให้องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ได้รับทราบผลตอบรับที่มีต่อรายการโทรทัศน์ภายหลังจากสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอื่นๆ โดยเฉพาะอาจารย์ผู้รับผิดชอบในรายวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเดียวกันได้ข้อมูลในการตัดสินใจคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสื่อประกอบการเรียนการสอน
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอน
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคล
6. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์
7. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ด้านเทคนิค
8. การเชื่อมโยงวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้องซึ่งเนื้อหาในหัวข้อดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปกับเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์แต่ละรายการ จากนั้นนำมาเทียบกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีรายละเอียดดังนี้ (หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง 2552). 2552: 1)

1) ให้ผู้เรียนได้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติตนเอง ผู้อื่น และสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีทักษะสื่อสาร มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทย และนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

2) ให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญญาและความสามารถ ที่จะสร้างสรรค์ความรู้ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ความจริง และสามารถคิดอย่างมี วิจารณญาณ

3) ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันที่มาของความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าถึงความรู้ที่มี ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ คน และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และสุนทรียะในการดำรงชีวิต

1.2 คำอธิบายรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

ศึกษากระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และเทคโนโลยี ศึกษาระบบ นิเวศวิทยาเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล รวมทั้งศึกษาผลกระทบของความ เจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อปลูกฝังให้ตระหนักถึง ความสำคัญของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสันติสุขอย่างยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์ของรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีรายละเอียดดังนี้

1) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและอธิบายกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาการทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน

2) ให้ผู้เรียนเข้าใจและอธิบายระบบนิเวศวิทยาและความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่าง สมดุลเพื่อคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม

3) ให้ผู้เรียนตระหนักและอธิบายถึงผลกระทบของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ

4) ให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

5) เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1.4 กรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี อย่างน้อยต้องเป็น ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. 2552: 9 - 10)

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่ง พฤติกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็น แบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก เป็นต้น

2) ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนักรู้หลักการ และทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของ

ความรู้เฉพาะในสาขาวิชา และตระหนักถึงงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนหลักสูตรวิชาชีพที่เน้นการปฏิบัติ จะต้องตระหนักในธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์

3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ทางภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ สามารถใช้ทักษะและความเข้าใจอันถ่องแท้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการและวิชาชีพ สำหรับหลักสูตรวิชาชีพ นักศึกษาสามารถใช้วิธีการปฏิบัติงานประจำ และหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาตนเองและอาชีพ

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถศึกษาและทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้เทคนิคทางสถิติหรือคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้า และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) ผู้วิจัยจะพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของรายการกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปก่อน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของรายการโทรทัศน์กับเป้าหมายการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ คุณวุฒิระดับปริญญาตรี

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ว่ารายการโทรทัศน์ที่คัดเลือกมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใด โดยทำการวิเคราะห์ตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ของบลูม และคนอื่น ๆ (Bloom; et al. 1984: 157-160) ที่ได้จำแนกการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสมองหรือความนึกคิด เรียกว่า ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ การเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความสามารถทางสมองที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า กฎเกณฑ์ หลักการข้อเท็จจริง มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ สามารถแก้ปัญหาได้ อันเป็นทักษะด้านปัญญาซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ด้านนี้แบ่งได้ 6 ระดับ โดยเริ่มจากความสามารถต่ำสุด ได้แก่

1.1 ความรู้หรือความจำ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจดจำได้ระลึกได้ หลังจากที่คุณได้เรียนรู้ไป จนเกิดเป็นความรู้ติดตัวผู้เรียนไป โดยวัดได้จากการจำได้ หรือสามารถท่องจำได้

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) บุคคลจะแปลความหมายหรืออธิบายสิ่งได้เรียนรู้มาแล้วจากขั้นที่ 1 กระทั่งเกิดเป็นความเข้าใจ ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบของการแปลความ ตีความ และการคาดคะเน

1.3 การนำไปใช้ (Application) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ มีความเข้าใจแล้ว จะสามารถนำความรู้และความเข้าใจนั้นไปใช้ได้ ซึ่งสังเกตได้จากการที่ผู้เรียนสามารถอธิบายได้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ถึงขั้นที่ 3 แล้ว บุคคลจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ ขั้นนี้ผู้เรียนสามารถแยกแยะสิ่งที่ซับซ้อนออกมาเป็นส่วนย่อยได้อย่างชัดเจน และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อยที่เกี่ยวข้องกัน

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ขั้นที่ 4 แล้ว บุคคลจะมีความสามารถในการสังเคราะห์ ขั้นนี้ผู้เรียนสามารถนำเอาองค์ประกอบย่อย ๆ มาผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันอย่างมีระบบ จนทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) เมื่อบุคคลได้เรียนรู้ถึงขั้นที่ 5 แล้ว บุคคลจะมีความสามารถในการตัดสินใจ ตีค่าหรือประเมินค่าของสิ่งที่พบเห็นว่าถูกต้องดีงามหรือไม่ เป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในขั้นต่าง ๆ มาเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อใช้ในการประเมินค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

2. ด้านจิตใจหรือความรู้สึก เรียกว่า ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้สึก อารมณ์ ความซาบซึ้ง ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจยากต่อการอธิบายและการสังเกต อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องใช้วิธีปลูกฝังโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พฤติกรรมด้านนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

2.1 การเลือกรับ (Receiving) เป็นการยอมรับ การให้ความสนใจต่อสิ่งเร้า ซึ่งประกอบด้วย ความตระหนัก ความยินดีที่จะรับรู้ และการควบคุมหรือการเลือกให้ความสนใจ เช่น มีความสนใจตั้งใจฟังคำบรรยาย การเลือกฟังรายการวิทยุตามความสนใจของตนเอง

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นการแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งเร้าในทางบวกอาจแสดงออกในรูปแบบการยินยอม ความเต็มใจ และความพอใจ ก็เป็นได้ เช่น ยอมรับปฏิบัติตามระเบียบ หรือเต็มใจที่จะเลิกสูบบุหรี่

2.3 การเกิดค่านิยม (Valuing) เป็นการเรียนรู้ที่แสดงออกในลักษณะของการยอมรับ การนิยมชมชอบ หรือความผูกพันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม เช่น ประารถนาที่จะเสริมสร้างความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมหรือการมีอุดมการณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.4 การจัดระเบียบ (Organization) เป็นการเรียนรู้การจัดการกับค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ มีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดลักษณะเด่นและลักษณะที่ชักจูงใจ เป็นการสร้างความคิดรวบยอดทางค่านิยม และเป็นการทำให้ค่านิยมมีความเป็นนามธรรม เพื่อให้เห็นว่าค่านิยมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมอื่น เช่น ในเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บุคคลจะเห็นว่ามีประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2.5 การสร้างลักษณะนิสัยตามแบบค่านิยมที่ยึดถือ (Characterization of a Value Concept) เป็นการเรียนรู้ที่นำเอาคุณลักษณะด้านค่านิยมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลที่มีอยู่แล้วมาจัดระบบเพื่อใช้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรม กระทั่งกลายเป็นความประพฤติ คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะของบุคคลอันเป็นนิสัยประจำตัวของแต่ละบุคคล พฤติกรรมนี้ถือเป็นผลของการเรียนรู้ด้านจิตพิสัยที่สูงสุดซึ่งบุคคลจะใช้เป็นหลักยึดในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป

3. ด้านการปฏิบัติหรือการเคลื่อนไหวทางกาย เรียกว่า ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านการปฏิบัติโดยใช้กล้ามเนื้อและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ด้านจิตใจที่เป็นตัวควบคุมให้อวัยวะต่าง ๆ ทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว พฤติกรรมด้านนี้สังเกตได้จาก

3.1 การรับรู้ (Perception) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความรู้สึกที่สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติ เช่น สามารถเลือกชนิดของหัวเทียนที่เหมาะสมกับประเภทของเครื่องยนต์ได้อย่างถูกต้อง

3.2 ความพร้อม (Readiness) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถเลียนแบบการกระทำตามที่กำหนดไว้ได้ อันเป็นผลมาจากความพร้อมทางจิตใจหรือสมอง ความพร้อมทางกายหรือความพร้อมทางอารมณ์ เช่น สามารถทำงานตามขั้นตอนที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง

3.3 การตอบสนองที่มีการแนะนำ (Guided Response) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้ภายหลังจากฟังคำแนะนำแล้ว

3.4 ความเป็นกลไก (Mechanism) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง จนทำเป็นนิสัยไม่ต้องคิดไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครูผู้สอน

3.5 การตอบสนองที่ซับซ้อน (Complex Overt Response) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติงานที่ค่อนข้างยากได้อย่างรวดเร็ว คล่องแคล่ว ปราศจากความสับสน และสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความไม่แน่ใจหรือการปฏิบัติงานที่ยากได้อย่างรวดเร็ว

3.6 การดัดแปลง (Adaptation) เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือการพัฒนาสิ่งใหม่โดยอาศัยของเดิมเข้าไปเกี่ยวข้อง

3.7 การคิดขึ้นเองโดยสิ้นเชิง (Origination) เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือพัฒนาสิ่งใหม่โดยไม้อาศัยของเดิมเข้าไปเกี่ยวข้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) กับแนวทางการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และเป้าหมายการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ คุณวุฒิระดับปริญญาตรีแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของรายการกับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ของ บลูม และคนอื่น ๆ ทั้ง 3 ด้านร่วมด้วย

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสื่อประกอบการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน โดยมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของผู้สอนไปสู่ตัวผู้เรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สื่อการเรียนการสอนจึงถูกนำไปใช้ในการเรียนการสอนเสมอมา และยังได้รับการพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง นักการศึกษาเรียกชื่อสื่อการเรียนการสอนด้วยชื่อต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การสอน สื่อทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน สื่อการศึกษา เป็นต้น (กมล เวียสุวรรณ; และ นิตยา เวียสุวรรณ. 2539)

ทั้งนี้ จันทรฉาย เตมียาคาร (2533: 7 - 9) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ดีจะมีประโยชน์ดังนี้

1. คุณค่าของสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีต่อผู้สอน ได้แก่
 - 1.1 ช่วยแบ่งเบาภาระผู้สอนด้านเวลาและแรงงาน
 - 1.2 ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในชั้นเรียนทำให้ผู้สอนรู้สึกสนุกสนานไปกับการสอน
 - 1.3 เป็นแรงผลักดันให้ผู้สอนค้นหาสื่อและวิธีการใหม่ๆเพิ่มเติมอยู่เสมอ
 - 1.4 ช่วยให้ผู้สอนที่พูดไม่เก่งมีความเชื่อมั่นในการสอนมากขึ้น
 - 1.5 ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสร่างประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. คุณค่าของสื่อประกอบการเรียนการสอนที่มีต่อผู้เรียน ได้แก่
 - 2.1 กระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน
 - 2.2 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนในเนื้อหาวิชาได้ง่ายยิ่งขึ้น

2.3 ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสนใจ บุคลิกภาพ ความสามารถในการเรียนรู้ เซาว์ปัญญา และศักยภาพแห่งความคิดสร้างสรรค์

2.4 ผู้เรียนมีโอกาสนในการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น

2.5 ช่วยดึงประสบการณ์ภายนอกชั้นเรียนหรือโรงเรียนเข้ามาให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้ นอกจากนี้ เอลเลน (ศิริพงษ์ พยอมแย้ม; และ คนอื่นๆ. 2533: 80 - 89; อ้างอิงจาก Allen. 1967) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากประสิทธิผลของการเรียนรู้ร่วมกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 2 แสดงประสิทธิผลของการเรียนรู้ร่วมกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมาย สื่อ	ข้อเท็จจริง	การมองหา ความแตกต่าง	หลักเกณฑ์ ทางมโนทัศน์	กระบวนการ	ปฏิบัติการ ทางทักษะ	เจตคติ การจูงใจ
ภาพนิ่ง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ
ภาพยนตร์	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
โทรทัศน์	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง
ของจริง	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
หุ่นจำลอง						
แผ่นเสียง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง
เทปเสียง						
บทเรียนสำเร็จรูป	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ต่ำ	ปานกลาง
การสาธิต	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
ตำรา	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง
การบรรยาย	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน โดยสื่อประกอบการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ประกอบหรือเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนมีอยู่หลากหลายประเภท และส่งผลให้ประสิทธิผลของการเรียนรู้แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการทำให้ได้รู้ข้อเท็จจริง เข้าใจกระบวนการเกิดทางทักษะ และแรงจูงใจ ดังนั้นการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญ และจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอน

สื่อประกอบการเรียนการสอนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ และหากผู้สอนสามารถเลือกสื่อที่ดีมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ จะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งนักวิชาการได้อธิบายถึงหลักการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ดีไว้ดังนี้

เดวิส (วัลลี จันทเรนทร์. 2547: 24; อ้างอิงจาก Davies. 1981) ได้อธิบายหลักการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนไว้ว่า นอกจากจะใช้วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้เป็นเครื่องชี้แนะในการเลือกสื่อแล้ว ยังมีหลักในการประกอบการพิจารณาอื่น ๆ ดังนี้

1. มีสัมพันธ์กับเนื้อหา และจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้
2. มีเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย น่าสนใจ
3. มีความเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ของผู้เรียน
4. มีความสะดวกและไม่ซับซ้อนยุ่งยากในการใช้
5. มีคุณภาพด้านเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป

ในขณะที่ โนเอล และลีโอนาร์ด (ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. 2533; อ้างอิงจาก Noel; & Leonard. 1962: pp. 26 - 28) ได้ให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสื่อที่ควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนี้

1. เหมาะสมกับวัย และระดับสติปัญญาของกลุ่มผู้เรียน
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของกลุ่มผู้เรียน
3. เหมาะสมกับความต้องการ และความสนใจของกลุ่มผู้เรียน
4. เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสอน
5. ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการสอน
6. ลักษณะน่าสนใจ
7. ไม่ใช้เวลานานมากเกินไป
8. ให้ความคิดรวบยอดที่ง่ายและไม่ซับซ้อน
9. ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากในการนำไปใช้
10. ช่วยให้กลุ่มผู้เรียนเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น
11. ช่วยในการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่กลุ่มผู้เรียน
12. ช่วยเพิ่มทักษะให้แก่นักเรียน

นอกจากนี้ แทรเวอร์ส (ฉลองชัย สุขวัฒนบุรณ. 2528: 58 – 59; อ้างอิงจาก Travers. 1967) ได้ศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดข้อสนเทศที่ใช้ประสาทสัมผัส เพื่อชี้แนวทางในการเลือกสื่อมาประยุกต์ใช้ โดยพบว่า

1. สื่อเรื่องมีผลต่อการเรียนรู้

2. สื่อเพิ่มความน่าสนใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น
3. ภาษาที่เข้าใจง่ายในคำบรรยายภาพยนตร์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน
4. ความตลกขบขัน หรือเทคนิคพิเศษอื่น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหา
5. ความเข้าใจในการฟังจะมีผลมากที่สุดใ้อตรา 160 คำต่อนาที
6. ปฏิกริยาตอบสนองที่ผู้เรียนฝึกหัดระหว่างการใช้อาพยนตร์ประกอบช่วยเพิ่มการเรียนรู้ได้
7. กิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับการเสนอภาพยนตร์ โดยพบว่าการฝึกหัดตามการสาธิตที่ติดต่อกัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ยาก แต่ถ้าหยุดภาพยนตร์เป็นช่วงทำให้ผู้เรียนฝึกหัดตามเป็นขั้นตอนทีละขั้นตอน จะทำให้มีผลการเรียนดีกว่า นอกจากนี้การฝึกหัดทางสมองให้คิดตามไปด้วย จะมีผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก
8. การใช้เทคนิคพิเศษไม่มีผลต่อการสื่อความหมาย ซึ่งเทคนิคการให้เสียงประกอบเป็นการให้ความท้าทายตามวัตถุประสงค์ของผู้ผลิตมากกว่าจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในส่วนของขั้นตอนการเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น แอนเดอร์สัน (ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. 2533; อ้างอิงจาก Anderson. 1976) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกและการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

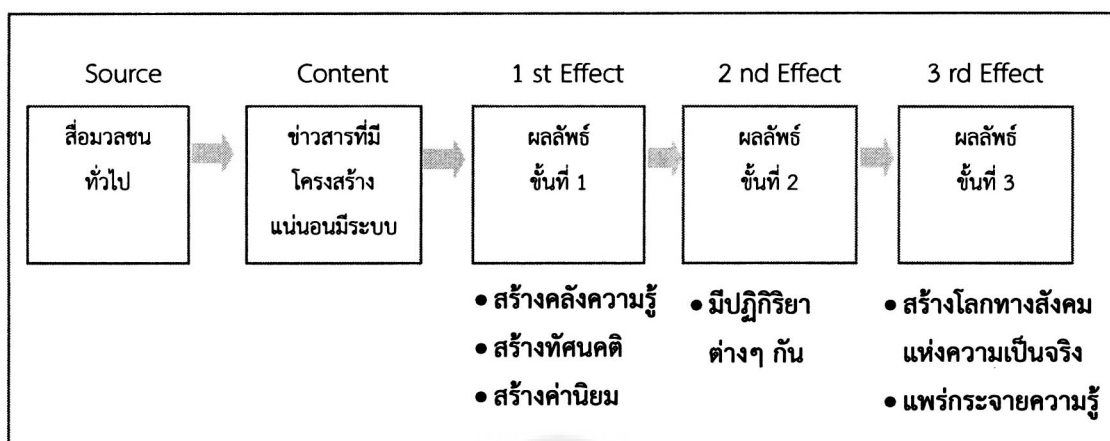
1. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนว่าจะใช้สื่อในการให้ข้อมูล หรือ ใช้เป็นการสอน ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกใช้สื่อ การถ่ายทอดความรู้โดยวิธีให้ข้อมูล ผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อโดยตรง แต่กรณีเลือกใช้วิธีสอนบทบาท ผู้สอนเป็นผู้ใช้สื่อและผู้เรียนจะเป็นผู้สนองตอบ
2. การกำหนดวิธีถ่ายทอด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 2.1 การใช้สื่อในลักษณะของการสอน ผู้สอนเป็นผู้ใช้สื่อประกอบการสอนโดยตรง เช่น การบรรยาย การทดลอง เป็นต้น สื่อนั้นต้องทำหน้าที่เป็นอุปกรณ์การสอน
 - 2.2 การใช้สื่อในลักษณะของการให้ข้อมูล สื่อทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนจะมีบทบาทในการทำหน้าที่ดูแลและให้คำแนะนำเท่านั้น
3. การพิจารณาลักษณะเฉพาะของบทเรียน หมายถึง การพิจารณาจุดประสงค์ของบทเรียนว่า มีความต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านใดบ้าง ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย
4. เลือกกระดบของสื่อ หมายถึงการพิจารณาคุณสมบัติเฉพาะหรือศักยภาพของสื่อแต่ละชนิดว่า จำเป็นต่อบทเรียนนั้น ๆ หรือไม่ เพียงไร เช่น จำเป็นต้องใช้ภาพเคลื่อนไหว ใช้เสียงประกอบหรือไม่
5. ตรวจสอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสื่อ เป็นขั้นตอนหลังจากได้ตัดสินใจใช้สื่อตามจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาแล้ว จะต้องมีการตรวจสอบการใช้สื่อในแง่ความเหมาะสมต่อการนำเสนอบทเรียนเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ถ้าสื่อไม่เหมาะสมต่อการนำเสนอจะต้องย้อนกลับมาพิจารณาเลือกสื่อในขั้นตอนที่ 4 ใหม่

6. การพัฒนาและทดสอบสื่อ เมื่อผ่านการตรวจสอบของสื่อในลักษณะต่างๆแล้ว จะต้องมีการพัฒนาและทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อความถูกต้องก่อนจะนำไปใช้

จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หากผู้สอนสามารถเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนได้ดี มีความน่าสนใจ น่าติดตาม และเข้าใจได้ง่าย รวมถึงสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของรายวิชาแล้ว จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงทำการศึกษาปฏิกิริยาตอบสนองที่ผู้เรียนมีต่อสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ถูกคัดเลือกและนำไปใช้ร่วมด้วย เพื่อทำให้ทราบว่าสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ผู้สอนเลือกใช้ และคาดการณ์ว่าสื่อประกอบการเรียนการสอนเหล่านั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รวมถึงมีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขมากขึ้นนั้น เมื่อผู้เรียนได้รับชมแล้วมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร กล่าวคือ สื่อประกอบการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ติดตามชมอย่างต่อเนื่อง และเข้าใจความหมายต่าง ๆ ที่สื่อต้องการจะนำเสนอได้ดีหรือไม่ รวมถึงทำการศึกษาว่าผู้เรียนชอบสื่อการเรียนการสอนนั้นหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และคัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่มีความเหมาะสมมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต

5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคล

สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อบุคคลเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อสื่อมวลชนมีการเผยแพร่ผลงานของตนเองก็จะสร้างผลกระทบใน 3 ระยะ คือ ระยะสั้น (ขั้นแรก) ระยะกลาง (ขั้นที่สอง) และระยะยาว (ขั้นที่สาม) เช่น เมื่อเวลาที่บุคคลได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนไปแล้ว ผลกระทบระยะแรกจะเป็นการเก็บข้อมูลเข้าสู่คลังความรู้ สร้างทัศนคติ และค่านิยมต่างๆ ให้เกิดขึ้น หลังจากนั้นก็เป็นขั้นตอนที่มีปฏิกิริยาตอบสนองออกมาในรูปแบบของการแสดงพฤติกรรม และเมื่อเวลาค่อย ๆ ผ่านไปข้อมูลข่าวสารที่สะสมไว้มาก ๆ จะถูกจัดระบบ และหล่อหลอมผู้รับสารจนกลายเป็นโลกแห่งความเป็นจริง ฯลฯ ดังนั้นเมื่อเวลาที่ผู้รับสารดูรายการทางโทรทัศน์ก็ไม่เพียงแต่ได้รับ “สารสนเทศ” (Information) เท่านั้น แต่บุคคลจะค่อย ๆ เก็บสะสมกลายเป็นภาพต่อของชีวิตในแบบต่าง ๆ (Picture of Life) และเป็นเสมือนแบบจำลองพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ (Model of Behavior) ก่อนที่จะได้สัมผัส หรือมีประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 248 - 249) ทั้งนี้สามารถแสดงผลกระทบที่บุคคลได้รับจากสื่อมวลชน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 อิทธิพลของสื่อมวลชน

หมายเหตุ : ปรับปรุงจากภาพแสดงผลกระทบที่เกิดจากสื่อมวลชน (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 248)

จากผลกระทบที่บุคคลได้รับจากสื่อมวลชน จนเกิดการเรียนรู้และสั่งสมเป็นแบบแผนทางพฤติกรรม นักวิชาการจึงได้นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของอิทธิพลของสื่อที่มีต่อบุคคลไว้อย่างหลากหลายแง่มุม โดยในที่นี้จะนำเสนอเพียง 3 แนวคิดทฤษฎี คือ แนวคิดเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) แนวคิดเรื่องการเรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning) และทฤษฎีความคาดหวังของสังคม (Social Expectation Theory)

5.1 แนวคิดเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization)

การถ่ายทอดทางสังคม บางครั้งถูกเรียกว่า การอบรมบ่มเพาะทางสังคม หรือ การอบรมกล่อมเกลாதงสังคม ซึ่งสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งได้รับมอบหมายให้มีบทบาทนี้ ร่วมกับแหล่งอบรมบ่มเพาะทางสังคมอื่น ๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน หรือกลุ่มเพื่อน เนื่องจากประเพณีและค่านิยมของคนในสังคมจำเป็นต้องถูกถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งยังอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้บุคคลมีโอกาได้เรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมและสามารถเอาชีวิตรอดในสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ตลอดจนเพื่อให้สังคมนั้นคงอยู่สืบต่อไป ดังนั้นสื่อมวลชนจึงต้องทำหน้าที่ในการแสดงให้เห็นว่า แนวทางการปฏิบัติ หรือ วัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ เป็นอย่างไร ก่อนที่บุคคลจะซึมซับเข้าไป (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 167-168)

สื่อมวลชนถือเป็นแหล่งอบรมบ่มเพาะทางสังคมให้กับบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมไปถึงมีอิทธิพลทำให้บุคคลได้รับรู้ทั้งสิ่งที่ดีงามและสิ่งที่เลวร้ายเป็นอันตราย ด้วยเหตุผลที่ว่า การอบรมบ่มเพาะทางสังคมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกในสังคมผ่านการติดต่อสื่อสารและสัมพันธ์กัน จนเกิดการกำหนดรูปแบบการตอบสนองตามที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับหรือคาดหวัง ทั้งนี้การอบรมบ่มเพาะทางสังคมสามารถเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ผ่านแหล่งการบ่มเพาะดังที่กล่าวมา (จำรอง เงินดี.

2551: 29 - 34) โดยการอบรมบ่มเพาะทางสังคมของสื่อมวลชนจะเกิดขึ้นใน 3 มิติ ได้แก่ (กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยชุมพล. 2555: 93)

1. มิติการอบรมบ่มเพาะด้านสติปัญญา เกิดจากสื่อที่มีเนื้อหาประเภทข่าวสาร ความรู้ การฝึกทักษะความสามารถต่างๆ

2. มิติการอบรมบ่มเพาะด้านจิตใจ เกิดจากสื่อที่มีเนื้อหาประเภทให้ข้อคิด ให้แรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ และการฝึกฝนจิตใจ

3. การอบรมบ่มเพาะด้านพฤติกรรม เกิดจากสื่อที่มีเนื้อหาประเภทการประพฤติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และการเคารพกฎระเบียบของสังคม

และผลที่ตามมาจากการอบรมบ่มเพาะทางสังคมของสื่อมวลชน เช่น (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2548: 55 - 65)

1. การเกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) เป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความสามารถ สติปัญญา นิสัยใจคอ ซึ่งมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองนี้จะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมต่อไป

2. การเข้าใจบทบาททางเพศ (Gender) เป็นความสามารถของบุคคลในการรู้จักลักษณะทางเพศของตนเอง และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะทางเพศนั้นตามที่สังคมคาดหวัง

3. พัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Development) เป็นลำดับขั้นทางการรับรู้ซึ่งบุคคลจะรับเอาข้อมูลมาตีความทำความเข้าใจ กระทั่งสามารถจัดการหรือแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. พัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development) เป็นลำดับขั้นทางการใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำ ตามหลักศีลธรรมหรือข้อกำหนดทางสังคม

5. แนวโน้มของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) เป็นความปรารถนาของบุคคลในการที่จะบรรลุมาตรฐานแห่งความดีเลิศที่ตนหรือสังคมคาดหวังไว้

5.2 แนวคิดเรื่องการเรียนรู้จากการสังเกต (Observation Learning)

วิธีการเรียนรู้ของคนเรานั้นอาจเกิดจากการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากผู้อื่น ในชีวิตจริงของมนุษย์สัดส่วนของการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเองนั้นมีไม่มากนัก เช่น คนเราไม่จำเป็นต้องยื่นมือเข้าไปจับไฟด้วยตนเองแล้วจึงรู้ว่าร้อน เราไม่จำเป็นต้องกระโดดลงจากตึกสูงเพื่อเรียนรู้ว่าการขาหักเป็นอย่างไร ฯลฯ การเรียนรู้ของมนุษย์จึงเกิดจากการสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว และสื่อมวลชนก็เป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญในการให้แบบอย่างการเรียนรู้จำนวนนับไม่ถ้วน ดังนั้นแม้ว่าสายสัมพันธ์ระหว่างเรื่อง สิ่งเร้า - การตอบสนอง - การได้รางวัล อาจจะไม่ชัดเจนนัก ทั้งในเรื่องราวของตัวต้นแบบ (เช่น เราอาจจะไม่เห็นได้ชัดว่า การที่นางเอกเสียสละนั้นจะทำให้ได้อะไรมา ฯลฯ) และทั้งในด้านตัวผู้เรียนเอง (เช่น ดูหนังแบบนี้แล้วไม่รู้อะไรขึ้นมา ฯลฯ) แต่การเรียนรู้ด้วยการสังเกตก็จะเกิดขึ้นตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 174)

การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่เป็นสื่อมวลชน บุคคลกับตัวแบบนี้จะมีความคล้ายคลึงกันในบางอย่าง (เช่น ช่วงอายุใกล้เคียงกัน เพศหรือสถานภาพเช่นเดียวกัน ฯลฯ) หรือมีบริบทที่สามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกันได้ โดยการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจะทำให้บุคคลเกิดการเลียนแบบใน 2 ลักษณะ คือ (กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยขุนพล. 2555: 88)

1. Imitation เป็นการเลียนแบบสิ่งที่เห็นได้ภายนอก เช่น การแต่งกาย กริยาท่าทาง เป็นต้น
2. Identification เป็นการเลียนแบบสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ความคิด ความรู้สึก ความต้องการบางอย่างทางจิตใจ เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลจากการรวบรวมวิธีการที่การเรียนรู้ทางสังคมของ บันดูรา (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 175; อ้างอิงจาก Bandura. 1971) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ทางสังคมที่จะเกิดขึ้นได้จากตัวแทนที่เป็นสื่อมวลชนไว้ 3 แบบ คือ

1. Observation learning ผู้ที่ได้รับสื่อทุกชนิดย่อมรู้จักแบบแผนใหม่ ๆ ของการแสดงพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลาจากการนำเสนอของสื่อ เช่น เราว่าการยิงปืนทำอะไร ทั้งๆ ที่ในชีวิตจริงเราอาจจะไม่เคยเห็นหรือจับปืนเลยก็เป็นได้ หรือเรารู้แม้กระทั่งว่าถ้าจี้ตัวประกันบนเครื่องบินต้องทำอะไร เพราะเราเคยเห็นจากในละครหรือภาพยนตร์มาแล้ว ฯลฯ

2. Inhibitory Effects การได้เห็นตัวต้นแบบถูกลงโทษเนื่องจากการกระทำบางอย่าง จะช่วยลดแรงจูงใจของผู้เลียนแบบที่จะทำตามให้น้อยลง คล้ายกับสำนวนไทยที่ว่า “ฆ่าไก่ให้ลิงดู” เนื่องจากผู้เรียนจะรู้สึกว่าการถูกลงโทษเช่นกัน โดยมีผลการวิจัยเชิงทดลองแสดงให้เห็นว่า เมื่อชมภาพยนตร์ที่ลงโทษผู้ใช้ความรุนแรง พฤติกรรมที่ชอบสอดรู้สอดเห็นเรื่องคนอื่นหรือพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมทั้งหลาย ผู้ชมจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในชีวิตจริงน้อยลง ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลว่า เพราะเหตุใดบรรดาภาพยนตร์ Action ทั้งหลายจึงต้องลงโทษผู้ร้ายในตอนจบ หรือละครโทรทัศน์มีแก่นเรื่องแบบทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

3. Disinhibitory Effects สำหรับสื่อมวลชนที่ให้แบบอย่างของตัวต้นแบบที่ได้รับรางวัลเนื่องจากแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมห้ามปรามมิให้ฝ่าฝืน ก็สามารถทำให้ผู้ชมเลียนแบบกระทำพฤติกรรมสวนกระแสสังคมมากขึ้นได้ เช่น พระเอกที่ใช้ความรุนแรงแบบชาตินิยม สามารถทำให้ตัวละครหญิงรวมถึงนางเอกมารุมรัก ฯลฯ และมีการวิจัยเชิงทดลองพบว่า เมื่อนำเอาภาพยนตร์ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความกล้าบ้าบิ่นที่สังคมห้ามปรามมิให้ทำมาให้กลุ่มตัวอย่างชมแล้วจะมีผลทำให้ผู้ชมลดความกลัวหมอฟัน สัตว์เลื้อยคลาน และเพิ่มความก้าวร้าวมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า ตัวแบบที่เป็นสื่อมวลชนพยายามแสดงให้บุคคลได้รับรู้ มีทั้งตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง (Live Model) และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) โดยตัวแบบทั้งสองจะมีหน้าที่สำคัญในการสร้างพฤติกรรมใหม่ตามที่สังคมยอมรับ ส่งเสริมพฤติกรรมเดิมให้ดีขึ้น และยับยั้งการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาบางอย่างได้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2556: 51)

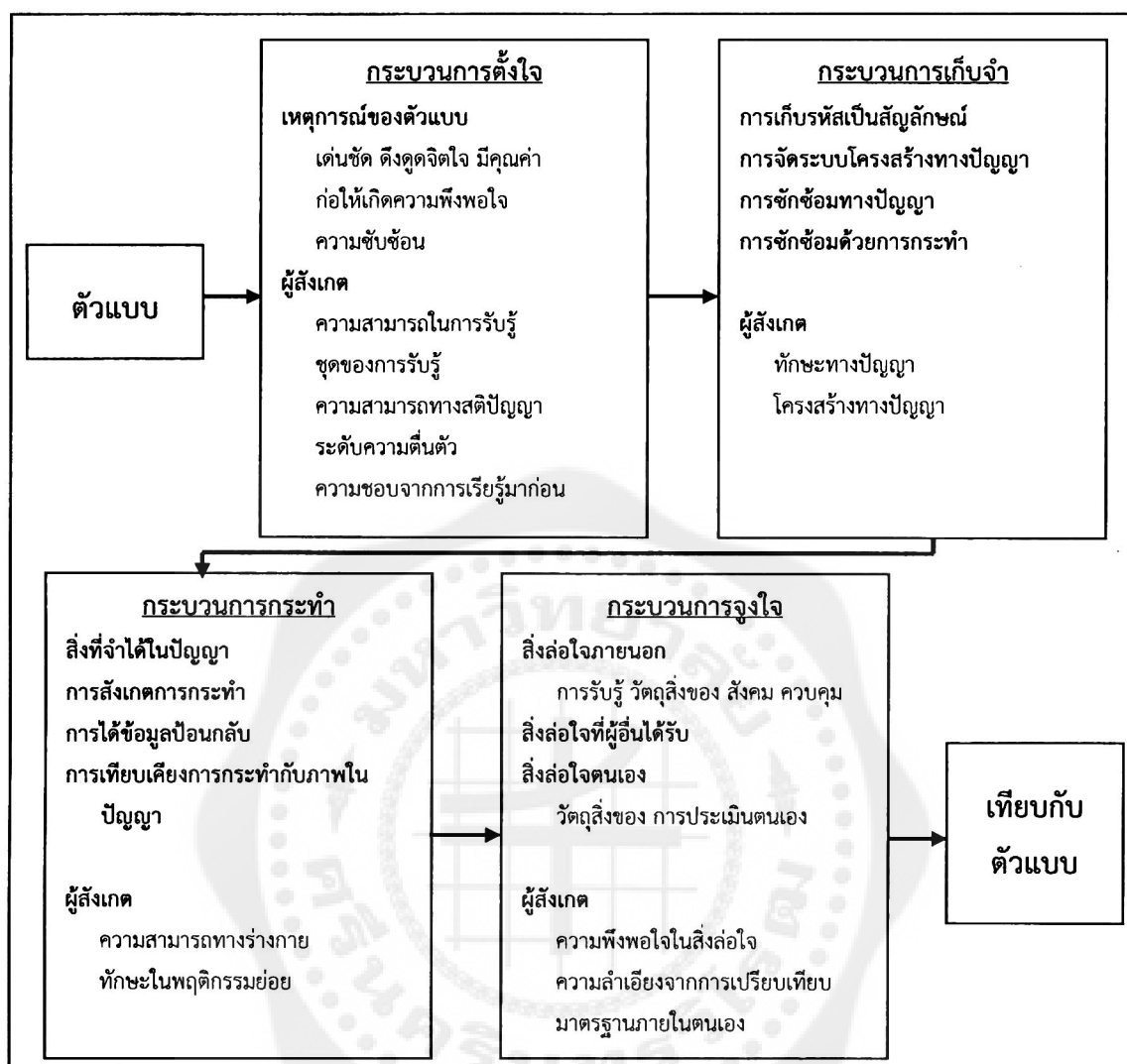
บันดูรา (Bandura. 2001: 6 - 8) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตกับตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในสื่อมวลชน ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social Cognitive Theory) 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Process) เกี่ยวข้องกับการเลือกกำหนดตัวแบบที่ต้องการสังเกต โดยเฉพาะตัวแบบที่มีอิทธิพลและสามารถลอกเลียนแบบได้ ทั้งนี้ปัจจัยส่วนบุคคลที่จะนำไปสู่การเลือกสนใจตัวแบบ ได้แก่ ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) อคติหรือมุมมองเดิมที่มีอยู่ (Preconceptions) ค่านิยมที่พึงพอใจ (Value Preferences) ในขณะเดียวกันตัวแบบที่มีความโดดเด่น (Salience) น่าดึงดูดใจ (Attractiveness) และมีหน้าที่เป็นตัวแบบ มักจะได้รับเลือกให้เป็นตัวแบบ

2. กระบวนการเก็บจำ (Representational Process) เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายโอนและปรับเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตัวแบบ ผสมรวมกับอคติหรือมุมมองเดิมที่มีอยู่และอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว จากนั้นทำการลงรหัสเพื่อให้สามารถจดจำและดึงออกมาใช้ได้

3. กระบวนการกระทำ (Behavioral Process) เมื่อข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตัวแบบได้ถูกแปลงเป็นชุดของการกระทำที่พึงพอใจแก่บุคคลแล้ว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกับตัวแบบออกมา โดยพยายามปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสามารถและทักษะที่ตนมีอยู่

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้จากการสังเกตจะบรรลุดตามเป้าหมาย เมื่อบุคคลได้รับการจูงใจภายหลังแสดงพฤติกรรม เช่น สิ่งกระตุ้นภายในตนเอง (Incentive Motivators) ปฏิกริยาที่ได้รับจากผู้อื่น (Vicarious) และความเป็นอิสระในการสร้างสรรค์ (Self-Produced) ทั้งนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมซ้ำอีก เมื่อได้รับรางวัล การชมเชย หรือการยอมรับมากกว่าการไม่ได้รับการชมเชยหรือถูกลงโทษ อย่างไรก็ตามในกรณีที่บุคคลไม่ได้รับการยอมรับภายหลังแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการสังเกต บุคคลจะพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนกระทั่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จากกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตข้างต้น สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

หมายเหตุ: ปรับปรุงจากภาพกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2556: 53)

5.3 ทฤษฎีความคาดหวังของสังคม (Social Expectation Theory)

ความเชื่อของนักสังคมวิทยาที่ว่า “มนุษย์มีธรรมชาติเป็นสัตว์สังคม” ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จึงเกี่ยวข้องหรือเกิดจากคนอื่น ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือเงื่อนไขทางสังคม จากทัศนะของนักสังคมวิทยา แบบแผนของพฤติกรรมที่ยอมรับกันในสังคมจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการแสดงออกของมนุษย์ แบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีกฎเกณฑ์เหล่านั้นนักสังคมวิทยาเรียกว่า “การจัดระเบียบทางสังคม” (Social Organization) เป็นการที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะถูกสอนให้รู้จักแบบแผนที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อคาดการณ์การกระทำของคนอื่น และกำหนดทิศทางการกระทำของตนเองให้อยู่ในร่องในรอย โดยมีสิ่งที่ใช้ในการจัดระเบียบทางสังคม 4 ประเภท คือ (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 176 - 180)

1. Norm เป็นกฎทั่วไป ที่สมาชิกในกลุ่มต่างเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติตาม
2. Role เป็นกฎอีกประเภทหนึ่ง แต่เป็นกฎที่เกี่ยวข้องตามตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลในกลุ่มว่า ต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง (กิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง และเกี่ยวข้องกับบทบาทอื่น ๆ)
3. Ranking เป็นเรื่องของการเรียงลำดับชั้นภายในกลุ่มว่า ตำแหน่งหนึ่งมีอำนาจหรือมีชื่อเสียงมากหรือน้อยกว่าตำแหน่งอื่น ๆ อย่างไร
4. Sanctions เป็นกฎเกณฑ์ในการบริหารงานภายในกลุ่ม เพื่อการควบคุมให้สังคมดำเนินการต่อไปได้อย่างราบรื่น

จากแนวคิดดังกล่าวสะท้อนหน้าที่พื้นฐานของสื่อมวลชนในฐานะแหล่งแสดงความคาดหวังของสังคม ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ ดังนี้

1. แบบแผนของการจัดระเบียบทางสังคมในรูปแบบของ Norm Roles Ranking และ Sanctions จะถูกถ่ายทอดเป็นภาพของกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านเนื้อหาของสื่อมวลชนอยู่ตลอดเวลา
2. ภาพของกลุ่มคนประเภทต่าง ๆ (ที่แสดง Norm Roles Ranking และ Sanctions) ที่ปรากฏในสื่อ นั้น อาจจะตรงกับความเป็นจริง หรืออาจจะผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงได้ เพราะฉะนั้น ภาพดังกล่าวจึงอาจจะน่าเชื่อถือ หรืออาจจะพาหลงทางไป
3. หากภาพที่แสดงนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของผู้ชม สมาชิกที่เป็นผู้ชมก็จะซึมซับตามค่านิยมที่แสดงอยู่ในสื่อ โดยบุคคลจะเริ่มเรียนรู้แบบแผนของความคาดหวังของสังคม (Sets of Social Expectations) ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ทั้งนี้การเรียนรู้ความคาดหวังนั้นเป็นส่วนสำคัญที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องปูพื้นความเข้าใจก่อนที่จะเข้าไปเป็นสมาชิกของกลุ่มนั้น
4. ในคนทุกกลุ่มจะต้องเรียนรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อกลุ่มตัวเองและกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษาต้องรู้ว่าสังคมคาดหวังอะไรจากกลุ่มของตน และรู้ว่ามีคาดหวังอะไรอีกบ้างจากกลุ่มรัฐบาล กลุ่มทหาร กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มคนงาน ฯลฯ ความรู้ทั้งหมดนี้คือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระเบียบของสังคม
5. จากค่านิยมที่เรียนรู้มาจากสื่อต่าง ๆ ของสังคมจะทำหน้าที่เป็น “คู่มือกิจกรรม” ของคนในสังคม ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าเราควรปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างไร และเกิดเป็นคาดหวังด้วยว่าคนอื่นควรจะปฏิบัติต่อเราอย่างไร

จากที่กล่าวมาข้างต้น สื่อมวลชนได้รับมอบหมายบทบาทหลักให้เป็น “ผู้อบรมบ่มเพาะ” “ให้ตัวแบบ” และ “สร้างความคาดหวัง” แก่สมาชิกในสังคม ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งในสังคมไทย เนื่องจากเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่ทันสมัยมากที่สุดในปัจจุบัน สื่อประเภทต่าง ๆ สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ เป็นต้น การส่งอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อตัวบุคคลนั้นสามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ โดยที่สื่อมวลชนจะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ดังนั้น เพื่อให้สังคมสามารถรับรู้ในสิ่งที่ประโชยน์ต่อการดำรงชีวิตแล้ว สิ่งจำเป็นในการที่จะต้องพัฒนา คือ ควรมีการส่งเสริมให้บุคคล

สามารถเป็นผู้บริโภคสื่อที่มีคุณภาพ คือ สามารถรู้เท่าทัน รู้จักเลือกรับและวิจารณ์สื่ออย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่เป็นทางเลือกใหม่ที่จะทำให้บุคคลสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนได้มากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาตนเองของสื่อมวลชนในการนำเสนอสิ่งที่ตีมีประโยชน์ที่สุด (กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 167 - 180)

6. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาการรายการโทรทัศน์

การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อจะนำไปสู่การสะท้อนสภาพที่เป็นจริงในสังคม สะท้อนเจตนาของผู้ส่งสาร โดยเฉพาะในเรื่องทัศนคติของผู้ส่งสารที่มีต่อประเด็นนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสะท้อนคุณค่าของผลงาน และแนวทางความรับผิดชอบต่องานที่ผู้ส่งสารพยายามสื่อให้กับผู้รับสารอีกด้วย (กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยชุมพล. 2555: 136 - 193) โดยแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่ออยู่หลายแนวคิด เช่น (กาญจนา เทพแก้ว. 2554: 308 - 309)

1. การวิเคราะห์คุณลักษณะของสารสนเทศ (In formativeness) เป็นการพิจารณาและวัดจากปริมาณข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในเนื้อหาของสื่อ หรือการพิจารณาและวัดจากสัดส่วนของประเด็นทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ศึกษา เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ความน่าอ่านหรือความยากง่ายในการอ่าน อันเนื่องจากการเขียน (Readability) เป็นการพิจารณาและวัดแนวทางการกระตุ้นความสนใจให้กับผู้รับสื่อที่มีลักษณะง่ายต่อการทำความเข้าใจ และมีการตอกย้ำซ้ำทวนให้สามารถจดจำได้ง่าย

3. การวิเคราะห์ความหลากหลาย (Diversity) เป็นการพิจารณาและวัดจากสัดส่วนการนำเสนอ มุมมองที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและครอบคลุม

อย่างไรก็ตามเมื่อจะทำการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิเคราะห์พึงระมัดระวังใน 2 ประการ ดังนี้ (สุภาภรณ์ จันทรวาณิช. 2547)

ประการแรก คือ เนื้อหาที่จะได้จากการวิเคราะห์เอกสารเป็นเนื้อหาตามที่มีอยู่ในเอกสาร ไม่ใช่เนื้อหาที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนด นอกจากเอกสารนั้นจะเป็นเอกสารที่ผู้วิจัยขอให้ผู้อื่นเขียนขึ้นตามความประสงค์ของตน

ประการที่สอง คือ คุณลักษณะเฉพาะที่ผู้วิจัยจะบรรยายหรือวิเคราะห์ ควรเป็นคุณลักษณะที่ดึงขึ้นมาได้จากเอกสารมากกว่าเป็นการบรรยายหรือวิเคราะห์โดยมีกรอบแนวคิดทฤษฎีกำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้กรอบแนวคิดเป็นเพียงสิ่งที่นำมาช่วยในการสร้างข้อสรุปหรือโยงข้อมูลที่ได้ดึงออกมาได้แล้วเท่านั้น มิเช่นนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาจะไม่มีความเป็นภววิสัยและขาดความเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบวัตถุประสงค์หลักของวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่าน องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) และคัดเลือกไว้

สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาศึกษาทั่วไป เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยที่สามารถช่วยวิเคราะห์ตัวสาระ หรือข้อความที่ถูกสื่อได้เป็นอย่างดี

7. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ด้านเทคนิค

ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะทำการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในรายการโทรทัศน์กับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ด้านเทคนิคประกอบด้วยว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของการประเมินรายการโทรทัศน์ด้านเทคนิคการผลิตเป็นไปเพื่อสำรวจความบกพร่องหรือข้อผิดพลาดในการผลิตรายการในตอนที่ต่าง ๆ ทั้งนี้เกณฑ์ในการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ด้านเทคนิค ประกอบด้วย (สุทธิพิชิตติยะ; และ คนอื่นๆ. 2544: 26)

1. ความชัดเจนของเสียง
2. ความชัดเจนของภาพ
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ
5. ความสมจริงของผู้แสดง
6. การจัดมุมกล้อง
7. ความเหมาะสมของฉาก

8. การเชื่อมโยงวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

ด้วยสื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนของผู้สอนได้เป็นอย่างดี จากการที่ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้สอนมีแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในการสอน และช่วยให้ผู้สอนสามารถควบคุมพฤติกรรม การเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย สื่อการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต การแสดง นาฏ-การ เป็นต้น ตลอดจนช่วยให้ผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น รวมไปถึงช่วยประหยัดเวลาในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น จากข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน และทำให้เรามองเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้สื่อในการช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กมล เวียสุวรรณ; และ นิตยา เวียสุวรรณ. 2539)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพันธกิจหลักคือจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งนิสิตต้องเรียนวิชาศึกษาทั่วไปทั้งหมด 30 หน่วย

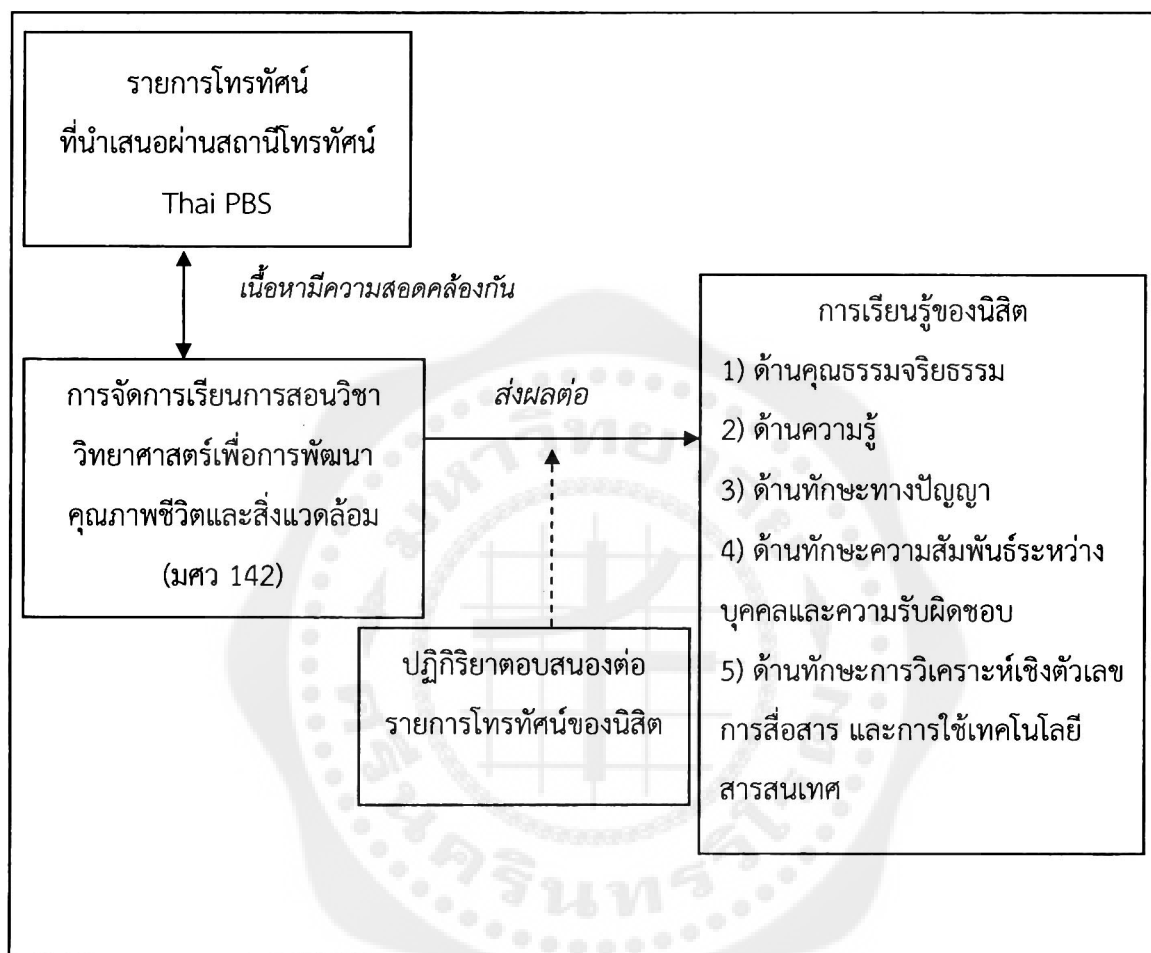
กิต มีจุดมุ่งหมายหลักคือให้ผู้เรียนได้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจ ธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีทักษะสื่อสาร มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทย และนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการ ดำเนินชีวิตและดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มี ปัญญาและความสามารถที่จะสร้างสรรค์ความรู้ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ความจริง และสามารถคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และให้ผู้เรียนรู้เท่าทันที่มาของความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งการ เข้าถึงความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ คน และสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และสุนทรียะในการ ดำรงชีวิต โดยในปีการศึกษา 2556 ได้เปิดรายวิชาศึกษาทั่วไปทั้งหมด 17 รายวิชา มีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี และกลุ่มวิชาศิลปศาสตร์

ทั้งนี้เพื่อจัดการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ สำนักนวัตกรรมการ เรียนรู้จึงจัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ดีและมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชามาใช้ประกอบในการ เรียนการสอนแต่ละหัวข้อเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในปีการศึกษาที่ผ่านมาได้ มีการคัดเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนมาใช้หลายประเภทด้วยกัน เช่น ภาพยนตร์ สารคดี คลิปวิดีโอ ฯลฯ และเพื่อให้การคัดเลือกสื่อประกอบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทางสำนักนวัตกรรม การเรียนรู้จึงได้มีการทำวิจัยเพื่อวิเคราะห์สื่อสาธารณะเพื่อนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาศึกษา ทั่วไปครั้งนี้ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้สื่อประกอบการเรียนการสอนประเภทรายการโทรทัศน์ที่ดีและมีเนื้อหาที่มี ความเหมาะสมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 เป็นต้นไป

9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส)” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษาความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะ แห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) กับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชา วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ซึ่งหากมีความสอดคล้อง แสดงว่า รายการโทรทัศน์นั้นสามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคาดว่ารายการโทรทัศน์ที่นำไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอนนั้นจะส่งผลทำให้นิสัยเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาได้เป็นอย่างดี รวม ไปถึง หากนิสิตมีปฏิกริยาตอบสนองต่อรายการโทรทัศน์ในทางที่ดี คือ ให้ความสนใจและชื่นชอบใน รายการโทรทัศน์นั้นหรือกล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์นั้นสามารถดึงดูดใจผู้เรียนได้ก็จะส่งผลให้การจัดการ เรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับหากผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อหรือ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ เช่น ผู้สอนมีการให้ความรู้เพิ่มเติม มีการเปิดโอกาสให้มีการสอบถามหรือ อภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้อง มีการทำกิจกรรมเพิ่มเติม ฯลฯ ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้การ

จัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของรายวิชานั้น ๆ ทั้งนี้กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 3

หมายเหตุ: ความหมายของสัญลักษณ์ที่แสดงในกรอบแนวคิดในการวิจัย

สัญลักษณ์ $\longleftrightarrow$ หมายถึง ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ระหว่างกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

สัญลักษณ์ $\longrightarrow$ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนส่งผลต่อการเรียนรู้ของนิสิตตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน

สัญลักษณ์ $--\longrightarrow$ หมายถึง ปฏิกิริยาตอบสนองต่อรายการโทรทัศน์ของนิสิตเป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนให้การเรียนรู้ของนิสิตมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)” ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

- 1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 24 ตอน
- 2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน
- 3) รายการองค์กรซ่อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน
- 4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

- 1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 4 ตอน
- 2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน
- 3) รายการองค์กรซ่อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 3 ตอน

4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุ้ง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในปีการศึกษา 2556

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ

1) ประชากรในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีทั้งหมด 1,213 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีทั้งหมดจำนวน 120 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ลำดับ	รายการ	ชื่อตอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	Fat Fact ความจริงรอบฟุ้ง	ในอุ้งขนมมีอะไร (ขนมกรูบกรอบ)	100
		รวม	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ชุด ตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ แบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและแบบเลือกตอบหลายตัวเลือก (ภาคผนวก ก)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ (ภาคผนวก ข)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) (ภาคผนวก ค)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 ชุด ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการโครงการวิจัย

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ช่อง Thai PBS ซึ่งคณะผู้วิจัยเลือก โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ คือ วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) และกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี

2. วัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 - 3 ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย และคัดเลือกไว้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนของการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และจุดมุ่งหมายของรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

ขั้นตอนที่ 2 นำจุดมุ่งหมายของรายวิชาแต่ละวิชามาคำหนดรหัส (Code) และให้ความหมายของรหัสให้ละเอียดที่สุด เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรหัสที่กำหนดไว้กับเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ในรายการต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 คัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

3.2 นำรายการโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่ามีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มาดูรายการโทรทัศน์ที่ละ

รายการพร้อมทั้งพิจารณาว่ารายการโทรทัศน์นั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรหัส (Code) ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 หรือไม่ อย่างไร

ในขั้นตอนนี้ ควรมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างนักวิจัยมากกว่า 1 ท่าน เพื่อร่วมกันพิจารณาและลงความเห็นว่รายการโทรทัศน์นั้นๆ มีเนื้อหาสอดคล้องกับรหัสที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 ทำการพิจารณาว่าเนื้อหาที่ได้รับจากการชมรายการโทรทัศน์นั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านใด จากมาตรฐานการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรีทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย

5.1. ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

5.2 คัดเลือกรายการโทรทัศน์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อต่างๆ และศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ “วิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) และคัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)”

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ที่มีเนื้อหาของรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มาทำการวิเคราะห์ ทั้งหมด 4 รายการด้วยกัน คือรายการ กินอยู่ คือ รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร รายการองค์กรซ่อนอ้วน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง รายการดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 สรุปรายละเอียดของรายการที่นำมาวิเคราะห์

ลำดับที่	รายการ	รายละเอียดของรายการ	ประเภท รายการ	จำนวนที่ทำ การวิเคราะห์ (ตอน)
1	กิน อยู่ คือ	เป็นรายการประเภทสารประโยชน์ ที่นำเสนอการใช้อาหารเป็นสื่อกลาง บอกเล่าเรื่องราวชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม การสืบสานประเพณี และอาหารของชุมชนพื้นที่ที่แตกต่างกัน เปิดโลกทัศน์ ด้วยความรู้อันหลากหลาย ผ่านอาหารนานาชาติ ที่แฝงแง่คิด สร้างค่านิยมเชิงบวก ทั้งต่อตนเองและสังคม รายการต้องการจะบอกกับผู้ชมว่า อาหารเพียงจานเดียว สามารถสะท้อนโลกกว้างได้ทั้งใบ และจะทำอาหารสร้างสรรค์โลก ได้อย่างไร อาหารแต่ละจาน ล้วนบอกเล่า ที่มาที่ไป ของโลกได้แตกต่างกัน	สารประโยชน์	24

ตาราง 4 สรุปรายละเอียดของรายการที่นำมาวิเคราะห์ (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	รายละเอียดของรายการ	ประเภท รายการ	จำนวนที่ทำ การวิเคราะห์ (ตอน)
2	สารคดีไทไท ชุดข้าวปลา อาหาร	นำเสนอสารคดีที่พาผู้ชมไปสู่การย้อน ทบทวน ทำความเข้าใจกับกระแส ความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามากระทบชีวิต และสังคมไทย ผ่านเรื่องของ “ข้าว ปลา อาหาร” ในชีวิตประจำวันของทุก คน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เปิดเผย สืบค้นข้อเท็จจริงถึงที่มาที่ไปของ อาหารที่เรากินกันอยู่ทุกวัน ขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงสู่ระบบ โครงข่ายเบื้องหลังที่ควบคุมระบบการ ผลิต และการกระจายอาหารสู่บ้าน และครอบครัว คือตัวอย่างหนึ่งของ การนำเสนอในสารคดีชุดนี้ควบคู่ไปกับ การนำเสนอด้านที่เป็นทางออก มีตัวอย่างทางเลือกมากมายของผู้คน ทั้งในเมืองและในชนบท ที่ลุกขึ้นมา สร้างความเปลี่ยนแปลง ร่วมกันฟื้นฟู ชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อมด้วยการผลิต อาหารที่เกื้อกูลต่อทุกชีวิต สร้าง ทางเลือกที่หลากหลายด้วยความหวัง ว่า ทุกคนสามารถร่วมกันเปลี่ยนแปลง โลก เปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมได้ จากการเลือกผลิตและเลือกบริโภค	สารคดี	10

ตาราง 4 สรุปรายละเอียดของรายการที่นำมาวิเคราะห์ (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	รายละเอียดของรายการ	ประเภท รายการ	จำนวนที่ทำ การวิเคราะห์ (ตอน)
3	องค์กรซ่อน อ้วน	การตามติดเรื่องราวชีวิตแบบปกติ ธรรมดาของคน 5 คน ที่ดูคล้าย เหมือน หรือ ไม่แตกต่างไปจากตัวเรา คนรู้จัก เพื่อน คนรอบข้าง ที่เคยเห็น และจินตนา “90 วัน” ที่ผ่านไป จะเกิด อะไรขึ้น เหมือนเดิม หรือ เปลี่ยนแปลง , สำเร็จ หรือ ล้มเหลว เพราะเป้าหมาย ไม่ใช่ “ฟุงแฟบ หรือ น้ำหนักที่ลดลง” แต่ความสำเร็จของรายการ คือ การ สร้างแรงบันดาลใจ และการเปลี่ยน เล่าเรื่องโดยใช้ “เวลา” เป็นตัวดำเนิน เรื่อง เริ่มต้นนับ “หนึ่ง” เมื่อวันที่ “หนึ่ง” ของการตามติดชีวิตเริ่มต้น ชีวิตของคนทั้ง 5 เกิดขึ้น และดำเนิน ไปพร้อม ๆ กัน ความสนุกและน่า ติดตาม อยู่ที่การเฝ้ามองชีวิตและ พฤติกรรมที่แตกต่าง ..ต่างสถานที่ ต่าง สิ่งแวดล้อม ต่างเพศ ต่างวัย แต่ ! “สถานการณ์เดียวกัน”	สารประโยชน์	10

ตาราง 4 สรุปรายละเอียดของรายการที่นำมาวิเคราะห์ (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	รายละเอียดของรายการ	ประเภท รายการ	จำนวนที่ทำ การวิเคราะห์ (ตอน)
4	Fat Fact ความ จริงรอบฟุง	นำเสนอสารพัดปัจจัยรายล้อมชีวิต ที่ พร้อมให้คนไทยกลายเป็นคนอ้วนลงพุง จากการ กินเกินพอดี Fat Fact ความ จริงรอบฟุง จะเปิดเผยว่าอาหารและ เครื่องดื่ม แสนจะ ธรรมดา ใน ชีวิตประจำวันสามารถ ฆ่า เราและคน ที่เรารักได้ Fat Fact ความจริงรอบฟุง จะเปิดโฉมหน้าที่แท้จริง ว่าใครคือผู้ที่ สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบาย ช่วยให้ ชีวิตของคนไทย ไร้พุงและมีสุขภาพที่ดี ขึ้นได้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง	สารประโยชน์	13

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่ารายการกินอยู่คือ เป็นรายการประเภทสารประโยชน์ โดยมี
จุดมุ่งหมาย เพื่อนำเสนอการใช้อาหารเป็นสื่อกลาง บอกเล่าเรื่องราวชีวิต ความเป็นอยู่ ศิลปะ วัฒนธรรม
การสืบสานประเพณีและอาหารของชุมชนพื้นที่ถิ่นที่แตกต่าง เปิดโลกทัศน์ ด้วยความรู้อันหลากหลาย ผ่าน
อาหารนานาชาติ ที่แฝงแฉคิด สร้างค่านิยมเชิงบวก ทั้งต่อตนเองและสังคม รายการต้องการจะบอกกับ
ผู้ชมว่า อาหารเพียงจานเดียว สามารถสะท้อนโลกกว้างได้ทั้งใบ และจะทำอาหารสร้างสรรค์โลก ได้
อย่างไร อาหารแต่ละจาน ล้วนบอกเล่า ที่มาที่ไป ของโลกได้แตกต่างกัน มีการนำมาวิเคราะห์จำนวน
ทั้งสิ้น 24 ตอน

รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร เป็นรายการประเภทสารคดี ที่มีวัตถุประสงค์ในการ
นำเสนอสารคดีที่พาผู้ชมไปสู่การย้อนทบทวน ทำความเข้าใจกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เข้ามากระทบ
ชีวิต และสังคมไทย ผ่านเรื่องของ “ข้าว ปลา อาหาร” ในชีวิตประจำวันของทุกคน จากอดีตจนถึงปัจจุบัน
เปิดเผย สืบค้นข้อเท็จจริงถึงที่มาที่ไปของอาหารที่เรากินกันอยู่ทุกวัน ขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงสู่ระบบ
โครงข่ายเบื้องหลังที่ควบคุมระบบการผลิต และการกระจายอาหารสู่บ้านและครอบครัว คือตัวอย่างหนึ่ง
ของการนำเสนอในสารคดีชุดนี้ควบคู่ไปกับการนำเสนอด้านที่เป็นทางออก มีตัวอย่างทางเลือก
มากมายของผู้คนทั้งในเมืองและในชนบท ที่ลุกขึ้นมาสร้างความเปลี่ยนแปลง ร่วมกันฟื้นฟูชีวิต ชุมชน

สิ่งแวดล้อมด้วยการผลิตอาหารที่เกื้อกูลต่อทุกชีวิต สร้างทางเลือกที่หลากหลายด้วยความหวังว่า ทุกคนสามารถร่วมกันเปลี่ยนแปลงโลก เปลี่ยนแปลงชีวิตและสังคมได้ จากการเลือกผลิตและเลือกบริโภค มีการนำมาวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 10 ตอน

รายการองค์กรซ่อนอ้วน เป็นรายการประเภทสารคดี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอการตามติดเรื่องราวชีวิตแบบปกติธรรมดาของคน 5 คน ที่ดูคล้าย เหมือน หรือ ไม่แตกต่างไปจากตัวเรารู้จัก เพื่อนคนรอบข้าง ที่เคยเห็นและจินตนา “90 วัน” ที่ผ่านไป จะเกิดอะไรขึ้น เหมือนเดิม หรือ เปลี่ยนแปลง , สำเร็จ หรือ ล้มเหลว เพราะเป้าหมายไม่ใช่ “พุงแฟบ หรือ น้ำหนักที่ลดลง” แต่ความสำเร็จของรายการคือ การสร้างแรงบันดาลใจ และการเปลี่ยน เล่าเรื่องโดยใช้ “เวลา” เป็นตัวดำเนินเรื่อง เริ่มต้นนับ “หนึ่ง” เมื่อวันที่ “หนึ่ง” ของการตามติดชีวิตเริ่มต้น ชีวิตของคนทั้ง 5 เกิดขึ้น และดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ความสนุกและน่าติดตาม อยู่กับการเฝ้ามองชีวิตและพฤติกรรมที่แตกต่าง ..ต่างสถานที่ ต่างสิ่งแวดล้อม ต่างเพศ ต่างวัย แต่! “สถานการณ์เดียวกัน” มีการนำมาวิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 10 ตอน

รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง เป็นรายการประเภทสารคดี ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอสารพัดปัจจัยรายล้อมชีวิต ที่พร้อมให้คนไทยกลายเป็นคนอ้วนลงพุงจากการ กินเกินพอดี Fat Fact ความจริงรอบพุง จะเปิดเผยว่าอาหารและเครื่องดื่มแสนจะธรรมดาในชีวิตประจำวันสามารถ ฆ่า เราและคนที่เรารักได้ Fat Fact ความจริงรอบพุง จะเปิดโฉมหน้าที่แท้จริง ว่าใครคือผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงนโยบาย ช่วยให้ชีวิตของคนไทย ไร้พุงและมีสุขภาพที่ดีขึ้นได้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง มีการนำมาวิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 13 ตอน

ในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านสถานีไทยพีบีเอส โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ 1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหารายการโทรทัศน์กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และ 1.2 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากรายการโทรทัศน์ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ของคุณวุฒิปริญญาตรี 5 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหารายการโทรทัศน์กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 5 จำนวน และร้อยละของรายการโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	รายการ	จำนวนตอน	สอดคล้องกับรายวิชา	
		ทั้งหมด	จำนวน (ตอน)	ร้อยละ
1	กิน อยู่ คือ	24	4	16.66
2	สารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร	10	2	20.00
3	องค์กรซ่อนอ้วน	10	3	30.00
4	Fat Fact ความจริงรอบพุง	13	2	15.38
รวม		57	11	19.29

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ารายการกิน อยู่ คือ มีจำนวนทั้งสิ้น 24 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 ตอน (ร้อยละ 16.66) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหารมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ตอน (ร้อยละ 20.00) รายการองค์กรซ่อนอ้วน มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ตอน (ร้อยละ 30.00) และรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง มีจำนวนทั้งสิ้น 13 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 ตอน (ร้อยละ 15.38)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (n = 11 ตอน)

วัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 142	จำนวน (ตอน)	ร้อยละ
ข้อที่ 1 เพื่อให้นิสิตเข้าใจและอธิบายกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน	-	-
ข้อที่ 2 เพื่อให้นิสิตเข้าใจและอธิบายระบบนิเวศวิทยา และความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลเพื่อคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม	-	-
ข้อที่ 3 เพื่อให้นิสิตตระหนักและอธิบายถึงผลกระทบของความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ	-	-
ข้อที่ 4 เพื่อให้นิสิตสามารถคิด วิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน	11	100.00
ข้อที่ 5 เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบรวมทั้งพัฒนาทักษะสื่อสารตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	-	-

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 11 ตอน (ร้อยละ100.00) มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 4 เพื่อให้นิสิตสามารถคิดวิเคราะห์และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

ตาราง 7 จำนวน และร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์จำแนกตามหัวข้อที่เรียนในรายวิชารายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (n = 11 ตอน)

หัวข้อที่เรียนของรายวิชา มศว 142	จำนวน (ตอน)	ร้อยละ
ข้อที่ 1 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	-	-
ข้อที่ 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม มลภาวะและคุณภาพชีวิต	-	-
ข้อที่ 3 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม มลภาวะและคุณภาพชีวิต พลังงาน สิ่งแวดล้อม และสภาวะโลกร้อน	-	-
ข้อที่ 4 ยาและคุณภาพชีวิต	-	-
ข้อที่ 5 ผลกระทบของยาและสิ่งเสพติดที่มีต่อตนเอง สังคม และเศรษฐกิจ	-	-
ข้อที่ 6 อาหาร พลังงานอาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร	11	100.00
ข้อที่ 7 โรคติดต่อและภูมิคุ้มกัน	-	-
ข้อที่ 8 โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม,ระบบนิเวศ,พลังงาน, ยา,ยาเสพติด,อาหาร, โรคติดต่อ	-	-

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 11 ตอน (ร้อยละ 100.00) มีความสอดคล้องกับหัวข้อที่เรียนในรายวิชารายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ข้อ คือ ข้อที่ 6 เรื่องอาหาร พลังงานอาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร

1.2 ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากรายการโทรทัศน์ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและกรอบมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน

ตาราง 8 จำนวน และร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์จำแนกตามผลการเรียนรู้ 3 ด้าน (n = 11 ตอน)

ความสามารถในการนำมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต	จำนวน (ตอน)	ร้อยละ
ด้านกลุ่มพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)	11	100.00
ด้านกลุ่มทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)	-	-
ด้านกลุ่มจิตพิสัย (Affective Domain)	-	-

จากตาราง 8 พบว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 11 ตอน (ร้อยละ 100.00) สามารถนำมาใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ในกลุ่มพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ให้กับนิสิตระดับปริญญาตรีได้

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของเนื้อหารายการโทรทัศน์จำแนกตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของ
คุณวุฒิระดับปริญญาตรี (มคอ.) 5 ด้าน (n = 11 ตอน)

กรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (มคอ.)	จำนวน (ตอน)	ร้อยละ
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	-	-
ด้านความรู้	11	100.00
ด้านทักษะทางปัญญา	-	-
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	-	-
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	-	-

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าเนื้อหารายการโทรทัศน์ ทั้ง 11 ตอน (ร้อยละ 100.00) สามารถ
นำมาใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ (มคอ.) ในด้าน
ความรู้

ตาราง 10 สรุปความสอดคล้องระหว่างรายการโทรศัพท์กับหัวข้อที่เรียนในรายวิชาผลการเรียนรู้ 3 ด้านและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน
หมายเหตุ: สัญลักษณ์ที่อยู่ในตาราง 10 ใช้สัญลักษณ์เดียวกับตารางข้างล่างนี้

หัวข้อที่เรียนในรายวิชา	ข้อที่ 1 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและกระบวนการทางวิทยา ข้อที่ 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม มลภาวะและคุณภาพชีวิต ข้อที่ 3 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม มลภาวะและคุณภาพชีวิต พลังงาน สิ่งแวดล้อม และสภาวะโลกร้อน ข้อที่ 4 ยาและคุณภาพชีวิต ข้อที่ 5 ผลกระทบของยาและสิ่งเสพติดที่มีต่อตนเอง สังคม และเศรษฐกิจ ข้อที่ 6 อาหาร พลังงานอาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร ข้อที่ 7 โรคติดต่อและภูมิคุ้มกัน ข้อที่ 8 โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม, ระบบนิเวศ: พลังงาน, ยา, ยาเสพติด
ผลการเรียนรู้ 3 ด้าน	ข้อที่ 1 กลุ่มพุทธิพิสัย(Cognitive Domain) ด้านสมองหรือความนึกคิด ข้อที่ 2 กลุ่มจิตพิสัย(Affective Domain) ด้านจิตใจหรือความรู้สึก (Affective Domain) ข้อที่ 3 กลุ่มทักษะพิสัย(Psychomotor Domain) ด้านการปฏิบัติหรือการเคลื่อนไหว
กรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน	ข้อที่ 1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ข้อที่ 2 ด้านความรู้ ข้อที่ 3 ด้านทักษะทางปัญญา ข้อที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ข้อที่ 5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตาราง 10 สรุปความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์กับหัวข้อที่เรียนในรายวิชาผลการเรียนรู้ 3 ด้านและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อตอน โทรทัศน์	ความสอดคล้อง			พฤติกรรม/สถานการณ์ที่คาดว่าจะ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้
		หัวข้อที่ เรียนใน รายวิชา	ผลการ เรียนรู้ 3 ด้าน	ผลการ เรียนรู้ของ คุณวุฒิ ระดับ ปริญญาตรี	
1	กินให้เป็น โลกเย็นแน่	6	1	2	- รู้วิธีที่จะช่วยลดภาวะโลกร้อนได้ โดยการเลือกซื้ออาหารในแบบที่ถูกต้อง - เกิดการวางแผนการซื้ออาหาร การเลือกอาหารการกินแบบที่สามารถช่วยลดภาวะโลกร้อน - นำความรู้ที่ได้รับจากการเลือกซื้ออาหารในแบบที่ถูกต้อง ไปเผยแพร่สู่คนรอบข้างให้เห็น เกิดวัฒนธรรมการเลือกซื้ออาหาร การเลือกอาหารการกินแบบที่สามารถช่วยลดภาวะโลกร้อนขึ้น
2	เลี้ยงผักอาบ ยาพิษ	6	1	2	- บอกวิธีการทดสอบสารเคมีตกค้างในผักผลไม้โดยใช้ชุดทดสอบง่ายๆ รวมทั้งเลือกรับประทานผักผลไม้ตามฤดูกาลเพื่อหลีกเลี่ยงสารเคมี เพื่อคงความสดใหม่ของผักนอกฤดูกาลไว้
3	รู้จักอาหาร หลีกเลี่ยงสาร ปนเปื้อน	6	1	2	- หลีกเลี่ยงสารเคมีตกค้างในผักผลไม้และเนื้อสัตว์ โดยยกตัวอย่างการแปรรูป ว่าตลอดวงจรสามารถมีการปนเปื้อนในขั้นตอนใดได้บ้าง

ตาราง 10 สรุปความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์กับหัวข้อที่เรียนในรายวิชาผลการเรียนรู้ 3 ด้านและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อตอน โทรทัศน์	ความสอดคล้อง			พฤติกรรม/สถานการณ์ที่คาดว่าจะ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้
		หัวข้อที่ เรียนใน รายวิชา	ผลการ เรียนรู้ 3 ด้าน	ผลการ เรียนรู้ของ คุณวุฒิ ระดับ ปริญญาตรี	
4	อันตรายจาก โฟม	6	1	2	- เกิดความตระหนักในพิษภัย อันตรายจากกล่องอาหารที่ใช้บรรจุ ด้วยโฟม - หลีกเลี่ยงการซื้ออาหารที่บรรจุ ด้วยกล่องโฟม - นำความรู้ที่ได้รับจากเรื่องพิษภัย อันตรายจากกล่องอาหารที่ใช้บรรจุ ด้วยโฟมไปเผยแพร่สู่คนรอบข้างให้ เห็นถึงอันตรายและชวนให้หลีกเลี่ยง การซื้ออาหารที่บรรจุด้วยกล่องโฟม
5	องค์กรขยับ	6	1	2	- แรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจใน การลดน้ำหนัก รักษาหุ่น (ฟุง) ให้ สวยงามส่วนของร่างกาย พร้อม ส่งเสริมสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
6	องค์กร เปลี่ยน	6	1	2	- วิธีการออกกำลังกายที่ง่าย ทำได้ ทุกเมื่อและไม่ยุ่งยาก
7	ก้าวสู่ จุดหมาย ด้วยกัน	6	1	2	- การทานอาหารให้เหมาะสมกับ ความต้องการพลังงานของร่างกาย ในแต่ละวันและประโยชน์ของผักใน การเป็นสารต้านอนุมูลอิสระ

ตาราง 10 สรุปความสอดคล้องระหว่างรายการโทรทัศน์กับหัวข้อที่เรียนในรายวิชาผลการเรียนรู้ 3 ด้านและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อตอน โทรทัศน์	ความสอดคล้อง			พฤติกรรม/สถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้
		หัวข้อที่ เรียนใน รายวิชา	ผลการ เรียนรู้ 3 ด้าน	ผลการ เรียนรู้ของ คุณวุฒิ ระดับ ปริญญาตรี	
8	เกษตรครบ วงจรครบวง จน	6	1	2	- การทำเกษตรแบบครบวงจรใน ระยะสั้น เน้นการใช้สารเคมีและ ยาปฏิชีวนะเพื่อเร่งการ เจริญเติบโต ส่งผลให้เกิดการ สะสมของสารเคมีและยาในไก่ เมื่อผู้บริโภคทานไก่อีกจะได้รับ สารเคมีและยาเข้าสู่ร่างกาย
9	จากฟาสต์ฟู้ด ถึงสลอว์ฟู้ด	6	1	2	- การกินอาหารฟาสต์ฟู้ดตามอย่าง ชาวต่างชาติโดยละเลยอาหาร พื้นบ้านและภูมิปัญญาในการ ประกอบอาหารของไทย ในขณะที่ ชาวต่างชาติกลับหันมานิยม ทำอาหารไทยทาน
10	เครื่องดื่ม น้ำตาลสูง (เครื่องดื่ม เพิ่มพุง)	6	1	2	- คนไทยมักนิยมบริโภคเครื่องดื่ม ที่มีรสหวานในชีวิตประจำวัน ซึ่ง เป็นสาเหตุให้เกิดโรคอ้วนลงพุง
11	ในถุ้งขนมมี อะไร (ขนม กรุบกรอบ)	6	1	2	- การอ่านฉลากโภชนาการข้างถุ้ง ขนมเพื่อคำนวณหาปริมาณที่ เหมาะสมในการรับประทานให้ สอดคล้องกับความต้องการของ ร่างกายในแต่ละวัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ ทีวี อยู่คือ (n = 4 ตอน)

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความชัดเจนของเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
2. ความชัดเจนของภาพ	5.00	.00	มากที่สุด
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ	4.75	.50	มากที่สุด
5. ความสมจริงของผู้แสดง	5.00	.00	มากที่สุด
6. การจัดมุกตลก	4.75	.50	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของฉาก	4.50	.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.85	.16	มากที่สุด

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ รายการ ทีวี อยู่คือในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ ทีวี อยู่คืออยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความเหมาะสมของฉากอยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทโท ชุดข้าวปลาอาหาร (n = 2 ตอน)

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความชัดเจนของเสียง	4.00	.00	มาก
2. ความชัดเจนของภาพ	4.00	1.41	มาก
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ	4.50	.70	มาก
5. ความสมจริงของผู้แสดง	5.00	.00	มากที่สุด
6. การจัดมุกตลก	5.00	.00	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของฉาก	4.50	.70	มาก
รวมเฉลี่ย	4.57	.00	มากที่สุด

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทโทชุดข้าวปลาอาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทโทชุดข้าวปลาอาหาร ด้านความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง ด้านความสมจริงของผู้แสดง และด้านการจัดมุกตลกอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของการประเมินเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์รายการองค์กรขอนแก่น (n = 3 ตอน)

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความชัดเจนของเสียง	4.00	1.00	มาก
2. ความชัดเจนของภาพ	4.33	1.15	มาก
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ	5.00	.00	มากที่สุด
5. ความสมจริงของผู้แสดง	4.66	.57	มากที่สุด
6. การจัดมุกตลก	5.00	.00	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของฉาก	5.00	.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.71	.37	มากที่สุด

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรขอนแก่นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรขอนแก่นอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นเพียง 2 ด้าน คือด้านความชัดเจนของเสียงและด้านความชัดเจนของภาพ ที่อยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของการประเมินเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง (n = 2 ตอน)

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความชัดเจนของเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
2. ความชัดเจนของภาพ	4.00	.00	มาก
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง	5.00	.00	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ	5.00	.00	มากที่สุด
5. ความสมจริงของผู้แสดง	5.00	.00	มากที่สุด
6. การจัดมุกตลก	5.00	.00	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของฉาก	5.00	.00	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.85	.00	มากที่สุด

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุงอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง อยู่ในระดับมากที่สุด เกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความชัดเจนของภาพที่อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง

3.1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) (จำนวนนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม 100 คน)

ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. เนื้อหาของสื่อที่ใช้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน	4.47	.52	มาก
2. เนื้อหาของสื่อที่ใช้มีความน่าสนใจ	4.37	.58	มาก
3. เนื้อหาของสื่อเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน	4.32	.62	มาก
4. เนื้อหาของสื่อมีความทันสมัย	4.40	.59	มาก
5. เนื้อหาของสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (ตัวนิสิตเอง)	4.28	.73	มาก
6. การนำเสนอสื่อฯ มาใช้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างชัดเจน	4.32	.67	มาก
7. การนำเสนอสื่อฯ มาใช้ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างรวดเร็ว	4.26	.65	มาก
8. การนำเสนอสื่อฯ มาใช้ทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับสถานการณ์จริงได้มากขึ้น	4.36	.56	มาก
9. การนำเสนอสื่อฯ มาใช้ทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่น่าเบื่อ	4.23	.66	มาก
10. การนำเสนอสื่อฯ มาใช้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนได้ดี	4.20	.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	.39	มาก

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการใช้รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) มาประกอบในการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อการใช้รายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) มาประกอบในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการกิน อยู่ คือ ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) (จำนวนนิสิต 100 คน)

ความคิดเห็นของนิสิต ที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ความชัดเจนของเสียง	4.20	.76	มาก
2. ความชัดเจนของภาพ	4.19	.80	มาก
3. ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง	4.33	.65	มาก
4. ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ	4.21	.67	มาก
5. ความสมจริงของผู้แสดง	4.14	.73	มาก
6. การจัดมุมกล้อง	4.21	.68	มาก
7. ความเหมาะสมของฉาก	4.29	.67	มาก
รวมเฉลี่ย	4.22	.49	มาก

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านิสิตมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)” มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) และคัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในรายการโทรทัศน์กับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

1.2 เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากรายการโทรทัศน์ตามจุดมุ่งหมายรายวิชาและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 24 ตอน

2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

3) รายการองค์กรช้อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 มีทั้งหมด 10 ตอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ

1) รายการกิน อยู่ คือ ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกรกฎาคม 2555 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 4 ตอน

2) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ที่ออกอากาศในช่วงเดือนธันวาคม 2555 – เดือนกุมภาพันธ์ 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน

3) รายการองค์กรช้อนอ้วน ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เดือนเมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 3 ตอน

4) รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง ที่ออกอากาศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 – เมษายน 2556 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มีทั้งหมด 2 ตอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในปีการศึกษา 2556

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ

1) ประชากรในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีทั้งหมด 1,213 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3 คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีทั้งหมดจำนวน 120 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 17 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

ลำดับ	รายการ	ชื่อตอน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	Fat Fact ความจริงรอบฟุง	ในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ)	100
รวม			100

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอผ่านสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสที่มีเนื้อหาของรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) มาทำการวิเคราะห์ ทั้งหมด 4 รายการด้วยกัน คือ รายการกิน อยู่ คือ จำนวน 24 ตอน รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร จำนวน 10 ตอน รายการองค์กรซ่อน อ้วน จำนวน 10 ตอน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง จำนวน 13 ตอน ซึ่งพบผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

1.1 รายการกิน อยู่ คือมีจำนวนทั้งสิ้น 24 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) จำนวน 4 ตอน (ร้อยละ 16.66) รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหารมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) จำนวน 2 ตอน (ร้อยละ 20.00) รายการองค์กรซ่อนอ้วนมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตอน สอดคล้องกับรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) จำนวน 3 ตอน (ร้อยละ 30.00) และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง มีจำนวนทั้งสิ้น 13 ตอน สอดคล้องกับรายวิชามนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม จำนวน 2 ตอน (ร้อยละ 15.38)

1.2 เนื้อหารายการโทรทัศน์ ทั้งหมด 57 ตอน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ในข้อที่ 4 เพื่อให้บัณฑิตสามารถคิดวิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน จำนวน 11 ตอน (ร้อยละ 19.29)

1.3 เนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 11 ตอนมีความสอดคล้องกับหัวข้อที่เรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) 1 หัวข้อ คือ ข้อที่ 6 อาหาร พลังงาน อาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร

1.4 เนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 11 ตอนสามารถนำไปใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ได้ในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

1.5 เนื้อหารายการโทรทัศน์สามารถนำไปใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายและกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ (มคอ.) ได้ 1 ด้าน คือด้านความรู้

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์

2.1 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการกิน อยู่ คือ

อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการคนกล้าฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการคนกล้าฝันอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความเหมาะสมของฉากอยู่ในระดับมาก.

2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร

อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหารด้านความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง ด้านความสมจริงของผู้แสดง และด้านการจัดมุกล้ออยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

2.3 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรซ่อนอ้วน

อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรซ่อนอ้วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรซ่อนอ้วนอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นเพียง 2 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนของเสียงและด้านความชัดเจนของภาพ ที่อยู่ในระดับมาก

2.4 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง

อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง อยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความชัดเจนของภาพที่อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการใช้รายการ Fat Fact ความจริงรอบฟง ตอน ในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) มาประกอบในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์รายการกิน อยู่ คือ รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร รายการองค์กรช่อนอ้วน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟง พบว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ร้อยละ 100 โดยวัตถุประสงค์ข้อนี้เน้นให้นิสิตสามารถคิด วิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับหัวข้อที่ 6 เรื่อง อาหาร พลังงานอาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร ในการเรียนการสอน เนื่องจากเนื้อหาของรายการกิน อยู่ คือ รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟงมีการบ่มเพาะทางสังคมด้านสติปัญญา (กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยขุนพล. 2555: 93) โดยเนื้อหาของรายการแสดงให้เห็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลือกกินอาหารเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน ให้ความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากโภชนาการก่อนที่จะบริโภคอาหารพร้อมทั้งยกตัวอย่างฉลากโภชนาการ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้บริโภค เป็นต้น ทั้งนี้การที่ผู้เรียนได้รับรู้วิธีการที่ดีในเรื่องดังกล่าวจากรายการโทรทัศน์ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้รายการองค์กรช่อนอ้วน พบว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ร้อยละ 100 โดยวัตถุประสงค์ข้อนี้เน้นให้นิสิตสามารถคิด วิเคราะห์ และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับหัวข้อที่ 6 เรื่อง อาหาร พลังงานอาหาร ความปลอดภัยทางอาหาร และสัญลักษณ์ทางอาหาร ในการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน เนื่องจากเนื้อหาของรายการมีตัวแบบที่ดีที่คาดว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตามแนวคิดของบันดูรา (Bandura. 1977; Bandura. 1989; Bandura. 2001; และ กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 175) โดยเนื้อหาของรายการโทรทัศน์แสดงให้เห็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการปฏิบัติตนเพื่อดูแลสุขภาพในชีวิตประจำวัน เช่น การเลือกรับประทานอาหารและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี เป็นต้น ตลอดจนผลดีที่เกิดขึ้นกับตัวแบบ ทั้งนี้การที่ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องดังกล่าวจากรายการโทรทัศน์ทำให้ผู้เรียนมีโอกาที่จะจดจำแบบอย่างที่ดีที่ได้พบเห็น เกิดกระบวนการจิตใจที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเนื่องจากผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับผลดีในลักษณะเดียวกันกับตัวแบบ แล้วนำไปปฏิบัติในโอกาสและเวลาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์รายการกิน อยู่ คือ รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟุง พบว่า ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากรายการโทรทัศน์ตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิปริญญาตรีด้านความรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ต้องได้รับ คือ (1) มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และ (2) มีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของตนเอง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการพบว่ามีรายการโทรทัศน์จำนวน 8 ตอน โดยเนื้อหาของรายการโทรทัศน์มีแบบอย่างที่ดีที่คาดว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดการบ่มเพาะทางด้านสติปัญญาตามแนวคิดเรื่องการถ่ายทอดทางสังคม (กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยชุมพล. 2555: 93) โดยเนื้อหาของรายการจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลือกกินอาหารเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน วิธีการอ่านฉลากโภชนาการที่ถูกต้องเพื่อเลือกประเภทของอาหารให้เหมาะสมกับปริมาณพลังงานที่ควรได้รับในแต่ละวัน

นอกจากนี้เนื้อหารายการองค์กรช้อนอ้วนสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิปริญญาตรีด้านความรู้ โดยเนื้อหาของรายการมีตัวแบบที่ดีที่คาดว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสังเกตตามแนวคิดของบันดูรา (Bandura. 1977; Bandura. 1989; Bandura. 2001; และ กาญจนา แก้วเทพ. 2554: 175) โดยเนื้อหาของรายการโทรทัศน์จะทำให้ผู้เรียนเห็นแบบอย่างในเรื่องการออกกำลังกายและการเลือกรับประทานอาหารให้เหมาะสมกับความต้องการพลังงานของร่างกายในแต่ละวัน และวิธีการอ่านฉลากโภชนาการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

3. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ที่คัดเลือกไว้สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) พบว่า

3.1 อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการคนกล้าฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการคนกล้าฝันอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความเหมาะสมของฉากอยู่ในระดับมาก.

3.2 อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหารด้านความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง ด้านความสมจริงของผู้แสดง และด้านการจัดมุกกล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

3.3 อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการองค์กรช้อนอ้วน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อ

เทคนิคการผลิตรายการองค์กรช้อนอ้วนอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นเพียง 2 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนของเสียงและด้านความชัดเจนของภาพ ที่อยู่ในระดับมาก

3.4 อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง อยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความชัดเจนของภาพที่อยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารายการโทรทัศน์ทั้ง 4 รายการ คือรายการกิน อยู่ คือ รายการสารคดีไท่ไท่ ชูข้าวปลาอาหาร รายการองค์กรช้อนอ้วน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง มีเทคนิคการผลิตในเรื่อง ความชัดเจนของเสียง ความชัดเจนของภาพ ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ ความสมจริงของผู้แสดง การจัดมุมกล้อง และความเหมาะสมของฉาก อยู่ในระดับดีหรือดีมากทุกรายการ กล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนได้ และคาดว่าจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ได้เป็นอย่างดี (วัลลี จันทเรนทร์. 2547: 24; อ้างอิงจาก Davies. 1981)

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142)

4.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการ Fat Fact ความจริงรอบพุง ตอนในถุงขนมมีอะไร (ขนมกรุบกรอบ) มาประกอบในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี กล่าวคือ ผู้เรียนมีความเห็นว่ารายการโทรทัศน์ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน มีความน่าสนใจ มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน มีความทันสมัยเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และมีความเห็นว่าการนำรายการโทรทัศน์มาใช้ประกอบการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาให้เข้ากับสถานการณ์จริงได้มากขึ้น อีกทั้งยังทำให้บรรยากาศการเรียนไม่น่าเบื่อ และช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนได้ดี แสดงให้เห็นว่ารายการโทรทัศน์ที่ถูกคัดเลือกมามีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน การนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหา ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับการใช้ชีวิตประจำวันได้ อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) (วัลลี จันทเรนทร์. 2547: 24; อ้างอิงจาก Davies. 1981; ศิริพงษ์ พยอมแย้ม. 2533; อ้างอิงจาก Noel; & Leonard. 1962: pp. 26 - 28) และ จันทร์ฉาย เตมียาการ. 2533: 7 - 9) ดังนั้นการคัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนจึงมีความ

จำเป็นอย่างยิ่ง และผู้สอนควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากเป็นพิเศษเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

4.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการ Fat fact ความจริงรอบฟง มาประกอบในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี กล่าวคือ รายการโทรทัศน์มีเทคนิคการผลิตในเรื่อง ความชัดเจนของเสียง ความชัดเจนของภาพ ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ ความสมจริงของผู้แสดง การจัดมุมกล้อง และความเหมาะสมของฉาก อยู่ในระดับดีทุกด้าน กล่าวได้ว่ารายการโทรทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนได้ และคาดว่าจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ได้เป็นอย่างดี (วัลลภ จันทรินทร์. 2547: 24; อ้างอิงจาก Davies. 1981)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ของสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรนำรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา เช่น รายการกิน อยู่ คือ รายการสารคดีไทไท ชุดข้าวปลาอาหาร รายการองค์กรซ่อนอ้วน และรายการ Fat Fact ความจริงรอบฟง เป็นต้น หรือในอนาคตอาจจะมีรายการโทรทัศน์รายการอื่นๆ ที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรายวิชาดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้รับสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

2. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ควรสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์และมีเนื้อหาที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ชวนติดตาม เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในช่วงวัยต่างๆ ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่ดี และมีเจตคติในเชิงบวก โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปเป็นคนดี มุ่งทำประโยชน์เพื่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่น่าเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยเท่านั้นไม่ได้ทำการวิเคราะห์จากองค์การอื่นๆ หรือสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษารายการโทรทัศน์จากช่องอื่นๆ เพิ่มเติม

ด้วย เนื่องจากอาจจะมีรายการโทรทัศน์จากช่องอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ได้เช่นกัน

2. ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอผ่านองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยเพียง 4 รายการเท่านั้น ไม่ได้ทำการวิเคราะห์จากรายการอื่นๆ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษารายการโทรทัศน์รายการอื่นๆ เพิ่มเติม เนื่องจากอาจจะมีรายการโทรทัศน์อื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (มศว 142) ได้เช่นกัน

บรรณานุกรม

- กมล เวียสุวรรณ; และ นิตยา เวียสุวรรณ. (2539). แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับสายงานด้านมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท ต้นอ่อนแถมมี จำกัด.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2554). สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ; และ นิคม ชัยขุนพล. (2555). คู่มือสื่อใหม่ศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- จันทร์ฉาย เตมียาการ. (2533). การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จํารอง เงินดี. (2551). จิตวิทยาสังคม (Social Psychology). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ฉลองชัย สุขวัฒนบุรณ. (2528). การเลือกและการใช้สื่อการสอน. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2552). การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์. เอกสารประกอบการสอน วิชา มคอ 151. กรุงเทพฯ: สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2552). หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (หลักสูตรปรับปรุง 2552). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลี จันทเรนทร์. (2547). คู่มือการเลือกใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (Theories and Techniques in Behavior Modification). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิโชค สรานุสันติกุล. (2546). จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ (Social Psychology: Theories and Applications). กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สุภากร จันทวานิช. (2547). “การวิจัยเชิงคุณภาพ” ในสถิติและการวิจัยสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิ ขัตติยะ; และคนอื่นๆ. (2544). การประเมินและการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ จำนวน 8 รายการ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ ทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานและประสานงาน กลุ่มงานออกแบบและสร้างรายการ ส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร.
- สุทธิ ขัตติยะ; และคนอื่นๆ. (2548). รายงานการวิจัยการประเมินผลรายการโทรทัศน์ 15 รายการ ของ

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ฝ่ายแผนงานและ
ประสานงาน กลุ่มงานออกแบบและสร้างรายการ ส่วนผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่ง
ประเทศไทย กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ.

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2533). *การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2545). *เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ภารกิจ
ผลิตเอกสารและตำรา กลุ่มงานส่งเสริมและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

_____, A. (1989). *Social Cognitive Theory*. *Annals of Child Development*. pp. 1 - 60.

_____, A. (2001). *Social Cognitive Theory of Mass Communications*. In J. Bryant, & D.

Bloom, B.; et al. (1984). *Evaluation to improve learning*. New York: McGraw - Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์

CODE _____

ชื่อ-นามสกุลผู้บันทึกข้อมูล _____

วันที่บันทึก _____

แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์

1. ชื่อรายการ	
2. ชื่อตอน	
3. รหัสตอน	
4. ประเภทรายการ	
5. วันและเวลาออกอากาศ	วันออกอากาศ _____ เวลาออกอากาศ _____
6. สรุปเนื้อหา (ระบุคำสำคัญ)	ระบุรายละเอียด...เขียน ให้สรุปให้สั้น + เข้าใจง่ายที่สุด / ขยายความจากข้อตอนเพื่อให้เข้าใจว่าตอนนั้นทำให้เกิดผล การเรียนรู้ในเรื่องอะไร
7. รายการโทรทัศน์มีความสอดคล้องกับ รายวิชา มสว 142 หรือไม่	☐ เนื้อหาของรายการโทรทัศน์สอดคล้องกับรายวิชา มสว 142 ☐ เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ไม่สอดคล้องกับรายวิชา มสว 142 (จบการวิเคราะห์)
7.1) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา มสว 142 ในข้อใด	ข้อ..... รายละเอียด.....
7.2) สอดคล้องกับหัวข้อที่เรียนในข้อใด	ข้อ..... รายละเอียด.....
8. รายการโทรทัศน์สามารถนำมาใช้พัฒนาผล การเรียนรู้ในด้านใดมากที่สุด (ตามทฤษฎีของ Bloom)	☒ รายการโทรทัศน์นี้สามารถนำมาใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านใดมากที่สุดเรียงลำดับจากอันดับที่ 1 – 3 ☐ 10.1 กลุ่มพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านสมองหรือความนึกคิด (Cognitive Domain) ☐ 10.2 กลุ่มจิตพิสัย (Affective Domain) ด้านจิตใจหรือความรู้สึก (Affective Domain) ☐ 10.3 กลุ่มทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ด้านการปฏิบัติหรือการเคลื่อนไหวร่างกาย (Psychomotor Domain)
9. รายการโทรทัศน์สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนา	☒ รายการโทรทัศน์นี้สามารถนำมาใช้พัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านใดมากที่สุดเรียงลำดับจากอันดับที่ 1 – 5

ผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตาม มคอ.ในด้านใดมากที่สุด	☐ 11.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ☐ 11.2 ด้านความรู้ ☐ 11.3 ด้านทักษะทางปัญญา ☐ 11.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ☐ 11.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข
10. ระบุรายละเอียดของพฤติกรรม/สถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในข้อ 8 และข้อ 9	ระบุรายละเอียด....
12. ระบุรายละเอียดของพฤติกรรมที่คาดว่าจะส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวแบบในรายการโทรทัศน์	ระบุ “A (เงื่อนไขที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย)”
	ระบุ “B (พฤติกรรมเป้าหมาย/พฤติกรรมที่แสดงออก)”
	ระบุ “C (ผลที่เกิดขึ้นตามหลังแล้วทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น)”

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์

- ชื่อรายการโทรทัศน์/ชื่อตอน _____

คำชี้แจง : ภายหลังจากที่ชมสื่อประกอบการเรียนการสอนแล้ว ขอให้อาจารย์ให้คะแนนเทคนิคการผลิตรายการลงในช่องว่าง

ข้อ	ประเด็น	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
1	ความชัดเจนของเสียง					
2	ความชัดเจนของภาพ					
3	ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง					
4	ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ					
5	ความสมจริงของผู้แสดง / พิธีกร / ผู้บรรยาย					
6	การจัดมุมกล้อง					
7	ความเหมาะสมของฉาก					

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

หัวข้อที่เรียน _____

ชื่อรายการโทรทัศน์/ชื่อตอน _____

ตอนที่ 1 : ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

คำชี้แจง : ภายหลังจากที่ชมสื่อประกอบการเรียนการสอนแล้ว ให้นิสิตตอบคำถามต่อไปนี้โดยทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของนิสิตมากที่สุด

ข้อ	ประเด็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (1)
1	เนื้อหาของสื่อที่ใช้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน					
2	เนื้อหาของสื่อที่ใช้มีความน่าสนใจ					
3	เนื้อหาของสื่อเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน					
4	เนื้อหาของสื่อมีความทันสมัย					
5	เนื้อหาของสื่อเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน(ตัวนิสิตเอง)					
6	การนำเสนอ มาใช้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างชัดเจน					
7	การนำเสนอ มาใช้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้อย่างรวดเร็ว					
8	การนำเสนอ มาใช้ ทำให้สามารถให้เชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับ สถานการณ์จริงได้มากขึ้น					
9	การนำเสนอ มาใช้ ทำให้บรรยากาศในการเรียน ไม่น่าเบื่อ					
10	การนำเสนอ มาใช้ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่ เรียนได้ดี					

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นในเรื่องเทคนิคการผลิตรายการ

คำชี้แจง : ภายหลังจากที่ชมสื่อประกอบการเรียนการสอนแล้ว ให้นักศึกษาให้คะแนนเทคนิคการผลิตรายการลงในช่องว่าง

ข้อ	ประเด็น	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยมาก (1)
1	ความชัดเจนของเสียง					
2	ความชัดเจนของภาพ					
3	ความสอดคล้องกันระหว่างภาพและเสียง					
4	ความต่อเนื่องหรือความราบรื่นของรายการ					
5	ความสมจริงของผู้แสดง / พิธีกร / ผู้บรรยาย					
6	การจัดมุมกล้อง					
7	ความเหมาะสมของฉาก					

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	สังกัด
1	รองศาสตราจารย์สมใจ ศิริโชค	สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มศว
2	รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว
3	รองศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป จินนี	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว
5	อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล อ.ดร.ขวัญคนิฐ แซ่อึ้ง

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ : สำนักงานวัดกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ : 089 484 6205

อีเมลล์ : kwankanit@swu.ac.th

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาโท-ปริญญาเอก : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาชีวภาพการแพทย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล อ.ดร.ณัฐธนิชา สุขเกษม

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ : สำนักงานวัดกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ : 087 717 5810

อีเมลล์ : jewysukasem@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี : วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปริญญาโท : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปริญญาเอก : วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยสุรนารี

นักวิจัย

ชื่อ – นามสกุล อ.ดร.สุพัตรา อารีกิจ

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ : สำนักงานวัดกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ : 089 179 2520

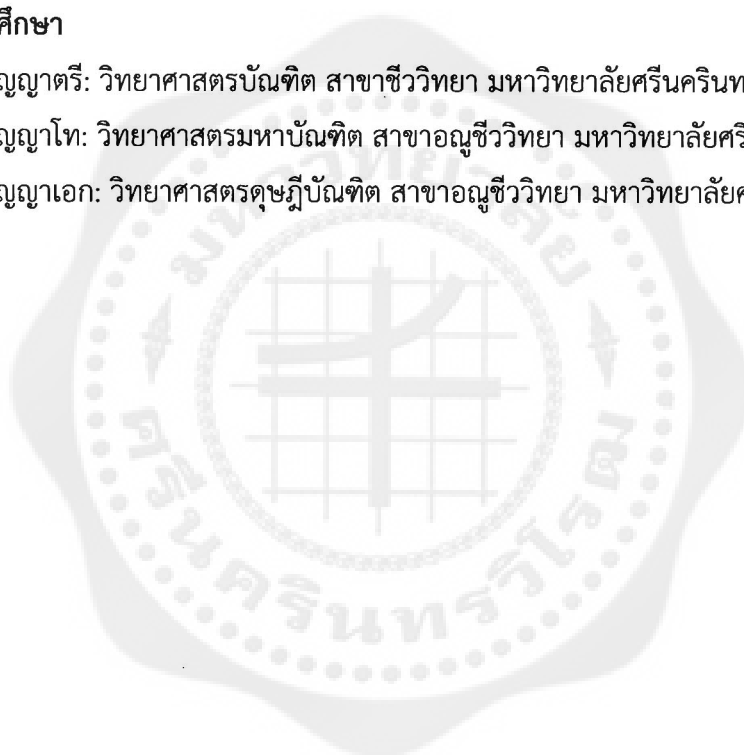
อีเมลล์ : supatraa@swu.ac.th, jeedkha@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี: วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาโท: วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอนุชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญาเอก: วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอนุชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
โทร. 02-204-2709 <http://ilc.swu.ac.th>